

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

МАКРОЕКОНОМІКА ПРАКТИКУМ

Навчальний посібник

Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
як навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра
за освітніми програмами *«Менеджмент і бізнес-адміністрування»*,
«Менеджмент міжнародного бізнесу», *«Логістика»*, *«Управління бізнесом,
інновації та підприємництво»*
спеціальності 073 *«Менеджмент»*

Укладачі: С. О. Тульчинська, О. В. Костюнік, С. О. Солосіч

Електронне мережеве навчальне видання

Київ
КПІ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО
2024

УДК 330.101.541 (075.8)

M35

Укладачі: *Тульчинська Світлана Олександрівна*, д-р економ. наук, проф.
Костюнік Олена Валеріївна, канд. економ. наук, доц.
Солосіч Олександр Сергійович

Рецензент *Шашина Марина Володимирівна*, д-р економ. наук, проф., професор
кафедри економіки і підприємництва

Відповідальний редактор *Вовк Ольга Миколаївна*, д-р економ. наук, проф., професор кафедри
економічної кібернетики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол № 2 від 08.11.2024 р.)
за поданням вченої ради факультету менеджменту та маркетингу
(протокол № 3 від 30.09.2024 р.)

Макроекономіка. Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів
M35 ступеня бакалавра за освіт. програмами «Менеджмент і бізнес-адміністрування»,
«Менеджмент міжнародного бізнесу», «Логістика», «Управління бізнесом, інновації
та підприємництво» спец. 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.:
С. О. Тульчинська, О. В. Костюнік, О. С. Солосіч. – Електрон. текст. дані (1 файл). –
Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 106 с.

Навчальний посібник «Макроекономіка: практикум» складений відповідно
змістовним вимогам освітньо-професійної програми першого бакалаврського рівня
вищої освіти «Менеджмент і бізнес-адміністрування», «Менеджмент міжнародного
бізнесу», «Логістика», «Управління бізнесом, інновації та підприємництво»
спеціальності 073 «Менеджмент» з метою надання допомоги освоєння дисципліни
«Макроекономіка». Містить комплекс питань, що охоплюють теоретичні та
прикладні аспекти макроекономіки.

УДК 330.101.541 (075.8)

Реєстр. № НП 24/25-099. Обсяг 4,5 авт. арк.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
проспект Берестейський, 37, м. Київ, 03056
<https://kpi.ua>

Свідцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5354 від 25.05.2017 р.

© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

ЗМІСТ

	стор.
Вступ.....	4
Практичне заняття 1. <i>Макроекономіка як наука</i>	6
Практичне заняття 2. <i>Методи вимірювання ВВП</i>	10
Практичне заняття 3. <i>Макроекономічна рівновага. Сукупний попит і сукупна пропозиція</i>	16
Практичне заняття 4. <i>Макроекономічне регулювання</i>	21
Практичне заняття 5. <i>Споживання, заощадження, інвестиції. Частина 1</i>	26
Практичне заняття 6. <i>Споживання, заощадження, інвестиції. Частина 2</i>	31
Практичне заняття 7. <i>Циклічні коливання і кризи в економіці. Частина 1..</i>	36
Практичне заняття 8. <i>Циклічні коливання і кризи в економіці. Частина 2..</i>	41
Практичне заняття 9. <i>Безробіття та занятість. Економічне зростання. Частина 1</i>	47
Практичне заняття 10. <i>Безробіття та занятість. Економічне зростання. Частина 2</i>	53
Практичне заняття 11. <i>Грошовий ринок. Механізм монетарної політики. Частина 1</i>	59
Практичне заняття 12. <i>Грошовий ринок. Механізм монетарної політики. Частина 2</i>	64
Практичне заняття 13. <i>Кредитна система</i>	69
Практичне заняття 14. <i>Валютні відносини та валютні системи</i>	74
Практичне заняття 15. <i>Фіскальна політика</i>	81
Практичне заняття 16. <i>Соціальна політика</i>	87
Практичне заняття 17. <i>Зовнішньоекономічна політика держави. Відкрита економіка. Частина 1</i>	93
Практичне заняття 18. <i>Зовнішньоекономічна політика держави. Відкрита економіка. Частина 2</i>	99

ВСТУП

Макроекономіка відноситься до тих освітніх компонент, які покликані забезпечити фундаментальну підготовку фахівців з економіки та менеджменту. Опанування цієї освітньої компоненти дозволяє розібратися в усій різноманітності процесів, що відбуваються в економіці країни. Знання її основ у сучасних умовах забезпечує науковий підхід до регулювання національної економіки, слугують джерелом до пізнання сутності економічних явищ і процесів, до розуміння соціально-економічних перспектив розвитку суспільства, що стають базисом для прийняття різноманітних управлінських рішень.

Навчальна дисципліна «Макроекономіка» забезпечує вивчення економічних відносин та властиві процеси та явища національній економіці в цілому, макроекономіка – галузь економічної науки, що вивчає різновекторні аспекти на суспільному рівні національної економіки. У центрі дисципліни лежать причини та наслідки спільної діяльності всіх агентів національної економіки, які знаходять своє відображення через такі узагальнюючі категорії як валовий національний продукт, національне багатство, суспільні витрати, зайнятість та безробіття, інфляція, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс, економічне зростання та розвиток тощо. Від макроекономіки очікують не лише пояснення суті причинно-наслідкових зв'язків в економіці, а й розкриття можливостей суспільства в особі держави впливати на хід економічного розвитку країни за допомогою використання інструментів макроекономічного регулювання.

Мета навчальної дисципліни – надати здобувачам вищої освіти ґрунтовні знання базових економічних законів, навички макроекономічного аналізу та моделювання, застосування теоретичного базису для оцінювання макроекономічної ситуації в країні та напрями економічного розвитку, досвід аналітичного мислення. Опанування дисципліни «макроекономіка» виступає багаторівневим завданням, враховуючи різноаспектність тем, які включено до вивчення цієї дисципліни та її вивчення дає можливість менеджерам приймати

рішення із урахуванням макроекономічних впливів на розвиток суб'єктів господарювання.

Основною метою даного методичного посібника виступає допомога здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня в оптимізації набутих завдань, освоєння сучасних тенденцій макроекономічного аналізу, усвідомлення теоретичного матеріалу, засвоєння практичних навичок прикладного макроекономічного аналізу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

- 1. Охарактеризуйте предмет та об'єкт вивчення макроекономіки як науки.*
- 2. Визначте ключові відмінності макроекономіки та мікроекономіки.*
- 3. Сформулюйте найбільш актуальні проблеми макроекономіки та визначте відповідні пізнавальні та прикладні функції даної науки.*
- 4. Ідентифікуйте основні типи економічних систем та притаманні їм системні риси, опишіть сутнісні особливості інститутів макроекономіки.*
- 5. Охарактеризуйте взаємозв'язок практичних аспектів формування методології макроекономічної науки та здійснення макроекономічного моделювання.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Проведіть ґрунтовне дослідження існуючих типів економічних систем – ринкової, командно-адміністративної, змішаної, визначте найбільш суттєві їх особливості, переваги та недоліки, проведіть порівняльний аналіз відповідних типів економічних систем.

Ідентифікуйте найбільш вагомі особливості організації національної економічної системи, сформулюйте та надайте розгорнуте обґрунтування її типу на основі попередньо вивченого матеріалу та проаналізованих типів економічних систем.

Завдання 2

В процесі проведення наукового симпозиуму з економіки серед провідних вчених та дослідників виникла дискусія. Один із дослідників стверджував, що потреби суспільства є безмежними, а наявний обсяг ресурсів, навпроти, обмежений, що власне, і складає ключову суперечність розвитку макроекономічних систем. Іншим дослідником була запропонована думка, що в реальності має місце протилежна ситуація, адже наявні ресурси є безмежними, оскільки людство постійно здійснює відкриття нових їх джерел, а потреби, в свою чергу, обмеженими, адже кожний окремий індивід фізично може спожити, задовольнивши актуальну потребу, лише обмежену кількість благ.

Надайте обґрунтоване підтвердження або спростування думки одного з дослідників, виходячи з обґрунтованої аргументації та теоретичних положень макроекономіки як науки.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Надати розгорнутий аналіз якісних компонентів побудови та специфічних особливостей організації національних економічних моделей змішаної економіки (американська, японська, шведська). Представити порівняльний аналіз конкретної моделі змішаної економіки та національної економічної системи.

Здобувачі вищої освіти самостійно обирають різні національні моделі змішаної економіки, здійснюють розподіл на окремі робочі групи, досліджують ключові особливості та системні характеристики обраних національних моделей

змішаної економіки, проводять їх порівняльний аналіз, результатом якого має бути коротка доповідь (5-7 хвилин) та презентація (6-9 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Яке з наведених нижче тверджень найбільш повно характеризує поняття «позитивна економіка»?

1. напрям економічної науки, для оцінювання реалізації цільових показників економічного розвитку, характеризується оціночними твердженнями, які визначають, якою має бути ефективно працююча економіка;

2. напрям економічної науки, що заснований на аналізі, оцінці та вдосконаленні актуальних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність суб'єктів економічних взаємодій;

3. напрям економічної науки, який базується на конкретних фактах та взаємозв'язку між ними, уникає оціночних тверджень, переважно констатує поточний стан;

4. напрям економічної науки, що визначає норми примусу у вигляді санкцій, штрафів, інших форм відповідальності у разі порушення чинних законодавчих норм;

5. напрям економічної науки, що характеризується спрямованістю на розробку мотиваційних заходів покращення стану економіки на основі використання позитивної психології, забезпечення щасливого та оптимістичного існування індивідів.

2. Поняття, що характеризує динамічний процес в економіці, який відбувається постійно й кількісно обчислюється на конкретний період часу:

1. тенденція;

2. запас;

3. макроекономічна модель;

4. потік;

5. розвиток;

3. Процес об'єднання сукупності показників та їх укрупнення в уніфіковану систему, що відображають загальні результати діяльності суб'єктів економіки називають:

1. синтез;
2. декомпозиція;
3. дедукція;
4. абстракція;
5. агрегування.

4. Однією з визначальних особливостей шведської моделі змішаної економіки є:

1. пріоритетність національних інтересів над інтересами конкретного індивідуума;
2. стимулювання індивідуальної підприємницької діяльності, існування культури індивідуального успіху та збагачення за рахунок високої персональної активності та ефективності;
3. високий рівень соціальних стандартів, широка система соціального забезпечення, несприйняття культури особистого збагачення;
4. істотна обмеженість втручання держави в регулювання ринкових відносин всередині національної економіки;
5. першочергова роль у реалізації соціальних функцій покладається на бізнес в особі корпорацій та об'єднань, існування системи «пожиттєвого найму».

5. Однією з форм застосування такого методу макроекономіки як «експеримент» є:

1. економічна політика;
2. економічні реформи;
3. економічний аналіз;
4. абстрагування;
5. агрегування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data. – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>.
2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1. За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів, Апріорі, 2020.
3. Задоя А.О., Петруня Ю.Є. Макроекономіка: навчальний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. 256 с.
4. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. 2-ге вид. Суми : Сумський державний університет, 2021. 307 с.
5. Макроекономічний огляд та прогноз. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
6. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. НАБУ. URL: <https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.
7. Макроекономічні показники. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

МЕТОДИ ВИМІРЮВАННЯ ВВП

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

- 1. Надайте сутнісну характеристику та визначте елементний склад моделей економічного кругообігу.*
- 2. Ідентифікуйте основні види потоків, які мають місце у межах моделі економічного кругообігу в умовах змішаної економіки.*
- 3. Сформулюйте перелік функцій, які виконує держава у моделі економічного кругообігу в умовах змішаної економіки.*
- 4. Опишіть основні види макроекономічних показників та особливості їх застосування у контексті аналізу макроекономічних систем.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Керівництвом великої корпорації у межах активної реалізації основних засад політики корпоративної соціальної відповідальності протягом п'яти років було здійснено регулярні виплати (з однаковою періодичністю та в однаковому розмірі) дитячій мистецькій школі «Рембрандт» для закупівлі художнього приладдя та створення мистецького простору. На п'ятий рік, у якому були завершені будівельні та монтажні роботи, банком було створено спеціальний стипендіальний фонд у розмірі попередньої суми для обдарованих мистецьких талантів серед дітей.

Обґрунтувати:

- 1. Який вплив на зміни змін обсягів рівня валового національного продукту призведуть попередньо викладені події?*
- 2. Яким чином зміниться обсяг валового національного продукту за умови:*
 - банк проведе релокацію основної діяльності, змінивши географічне місце розташування та адресу юридичної реєстрації з України до Соломоновий островів;*

– окрім означених вище територіальних та юридичних змін, регулярні виплати будуть здійснюватися корпорацією через власних рахунок у іншій банківській установі, яка знаходиться на території України.

Завдання 2

У межах національної економіки умовної країни здійснюється виробництво 2 видів товарів – А та В. Товар А є споживчим, товар В – інвестиційним. В поточному періоді національна економіка досліджуваної країни виробила 570 одиниць товару А за ціною 165 грн за одиницю товару, водночас товару В було вироблено 95 одиниць за ціною 240 грн за одиницю. До кінця досліджуваного періоду країною було спожито 11 одиниць інвестиційного товару, що в наступному періоді має бути замінений новим аналогічним товаром.

Розрахувати: валовий національний продукт, чистий національний продукт, кількісні рівні споживання та обсяг валових інвестицій, рівень чистих інвестицій.

Завдання 3

Розрахуйте рівень зміни показника валового внутрішнього продукту під впливом наступних подій:

– НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського» побудувало інноваційну лабораторію дослідження роботизації зварювальних робіт на основі використання інноваційних технологій, витративши 254 млн грн;

– підприємницьким сектор України протягом року придбав нового обладнання для організації виробничого процесу та оновлення устаткування на суму 640 млн грн;

– сім'я Коваленків придбала вживаний автомобіль Honda на суму 900 тис грн;

- прибутковість некорпоративного сектору протягом року склала в абсолютних показниках чистого прибутку – 135 млн грн;
- рівень прямих іноземних інвестицій у підприємства, які знаходяться у власності резидентів України склад 350 млн грн;
- ПАТ «Веселий кондитер» здійснило збільшення розміру статутного фонду на 88 000 грн.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Здійснити ґрунтовний аналіз основних груп макроекономічних показників України у період останніх 5-років, проаналізувати динаміку зміни, причини та перспективи подальшого розвитку за наступними групами макроекономічних показників:

- Показники, що характеризують загальноєкономічний потенціал.
- Показники, що характеризують забезпеченість обороноздатності країни та показники, що характеризують здатність економіки до самостійного розвитку.
- Показники фінансової безпеки та показники, що характеризують зовнішньоекономічну незалежність держави.
- Показники, що характеризують диференціацію рівнів економічного розвитку регіональних суб'єктів та показники, що характеризують управлінські аспекти економічної безпеки.
- Показники рівня життя населення.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідну групу макроекономічних показників, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (7-9 хвилин) та презентація (8-12 слайдів).

ВАЖЛИВО! В доповідях обов'язковим є використання актуальної статистичної інформації з офіційних джерел та її відповідне аналітичне представлення.

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Показник чистого національного продукту визначається:

1. різницею валового національного продукту та амортизації;
2. різницею особистого доходу та особистих податків;
3. різницею надходжень та платежів за факторами з-за кордону;
4. різницею валового національного продукту та трансфертів сплачених за кордон;
5. правильна відповідь відсутня.

2. Який показник НЕ враховується при обчисленні чистого економічного добробуту?

1. екологічні наслідки негативного характеру розраховані в грошовому еквіваленті;
2. вартість подолання негативних екологічних наслідків;
3. розраховані у грошовому вимірі показники функціонування тіньової економіки у всіх її формах;
4. безкоштовна робота волонтерів, праця науковця, що не отримує матеріальної вигоди, заходи з благоустрою власної присадибної ділянки;
5. переведений у грошовий вимір час дозвілля та якості відпочинку.

3. Яка діяльність вважається продуктивною з точки зору методологічних принципів побудови системи національних рахунків?

1. будь-яка економічна діяльність кінцевим результатом якої є виробництво продуктів харчування;
2. будь-яка економічна діяльність, що характеризується отриманням доходних надходжень відповідними суб'єктами;
3. будь-яка економічна діяльність, що характеризується високими рівнями продуктивності праці;
4. будь-яка економічна діяльність, що характеризується високими рівнями рентабельності та ліквідності суб'єктів такої діяльності;
5. правильна відповідь 2 та 3.

4. Основними функціями уряду в моделі економічного кругообігу в умовах змішаної економіки є:

1. отримання суспільних благ від підприємницького сектору, здійснення державних закупівель ресурсів, товарів та послуг, надання виробничих ресурсів домашнім господарствам;

2. стягнення податків з підприємницького сектору, отримання позик від домашніх господарств, емісія державних цінних паперів для підприємств;

3. стягнення податків, отримання від домогосподарств суспільних благ, отримання грошових доходів від підприємства;

4. надання домашнім господарствам та підприємницькому сектору суспільних благ, стягнення податків, здійснення закупівель на ресурсних та продуктових ринках;

5. відсутня правильна відповідь.

5. Який з вищезазначених елементів можна вважати окремим сектором економіки?

1. громадські та приватні організації;

2. банківські установи;

3. транснаціональні компанії;

4. благодійні організації;

5. валютні біржі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гронтовска Г. Макроекономіка. Навч. посіб. Київ, ЦУЛ. 2019. 672 с.

2. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.

3. Макроекономічний огляд та прогноз. *Міністерство фінансів України*.
<https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
4. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*.
<https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.
5. Макроекономічні показники. *Національний банк України*.
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3
МАКРОЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА. СУКУПНИЙ ПОПИТ І СУКУПНА
ПРОПОЗИЦІЯ

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Якими причинами обумовлюється узагальнюючий характер показника виробництва товарів та послуг?*
2. *Охарактеризуйте сутність та основні особливості такого макроекономічного показника як валовий національний продукт.*

3. Сформулюйте перелік спільних та відмінних рис показників валового внутрішнього продукту та валового національного продукту.

4. Чи існують певні недоліки та обмеження у розрахунку показників валового внутрішнього продукту та валового національного продукту?

5. Чи можуть макроекономічні показники бути використані з метою оцінювання рівня життя населення окремої країни?

6. Обґрунтуйте необхідність проведення регулярних процедур моніторингу стану макроекономічної системи держави? Якими державними установами мають реалізовуватися відповідні моніторингові процедури?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Актуальне поле академічних досліджень та дискусійних платформ, що стосується специфіки функціонування макроекономічних систем характеризується жвавим інтересом до проблематики кількісних співвідношень результативних показників функціонування транснаціональних корпорацій та національних економічних систем. До прикладу, порівнюючи рівні доходних надходжень транснаціональної корпорації Intel підсумованої за всіма країнами в яких компанія провадить діяльність є значно більшою за показники ВВП Албанії.

Поясніть основні причини появи таких розбіжностей та визначте в цілому доцільність проведення подібних аналогій.

Завдання 2

Національна економіка умовної країни описується наступними показниками: заробітна плата – 550 млрд дол, отримані доходи від грошового капіталу – 48 млрд дол, орендні платежі за користування землею та житловими приміщеннями – 5 млрд, плата за користування надрами – 43 млрд дол, чистий

факторний дохід з-за кордону – 23 млрд дол, виплата пенсій – 11 млрд дол, виплати по безробіттю – 3 млрд дол, виплата стипендій – 0,2 млрд дол, прибуток корпоративного сектору – 119 млрд дол, отримані доходні надходження з продажу акцій на фондовому ринку – 12 млрд дол, амортизаційні відрахування – 37 млрд дол.

Розрахувати: *національний дохід, чистий національний продукт, валовий внутрішній продукт* *послугуючись розподільчим методом.*

Завдання 3

Національна економіка умовної країни описується наступними показниками: показник обсягу витрат споживання – 738 млрд дол, витрати на амортизацію – 95 млрд дол, чисті внутрішні інвестиції – 201 млрд дол, сукупна вартість державних закупівель товарів та послуг – 193 млрд дол, імпорт – 45 млрд дол, експорт – 93 млрд дол.

Розрахувати: *чистий експорт, валовий внутрішній продукт* *послугуючись методом кінцевого використання.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Провести детальний аналіз ключових особливостей формування державної політики України у сфері забезпечення макроекономічної безпеки, стратегічні положення та кількісні параметри стану (поточний та ретроспективний аналіз), розглянути динаміку та причини зміни показників рівня життя населення України протягом останніх 5-ти років, дослідити проблему тіньової економіки в Україні, динаміку зміни, сучасні методи визначення рівня тіньової економіки країни.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідну групу макроекономічних показників, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (7-9 хвилин) та презентація (8-12 слайдів).

ВАЖЛИВО! В доповідях обов'язковим є використання актуальної статистичної інформації з офіційних джерел та її відповідне аналітичне представлення.

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Який з нижчезазначених факторів НЕ можна вважати внутрішньою загрозою економічній безпеці держави?

1. відтік інтелектуального ресурсу за кордон, суперечливість державної політики у сфері науково-технічного розвитку;
2. активний процеси зниження кількості валютного ресурсу у межах національної економіки;
3. зростаюча інфляційна динаміка, зниження рівня платоспроможного попиту, високий рівень податкового навантаження;
4. погіршення життя населення, негативний міграційний приріст, поглиблення доходної диференціації.
5. відсутня правильна відповідь.

2. Система національних рахунків включає в себе систематизовані дані щодо всіх з нижче перерахованих аспектів ОКРІМ:

1. сукупності економічних активів та фінансових зобов'язань, які є елементами національного багатства;
2. дані щодо проведених фінансових операцій в процесі виробництва та розподілу доходів, а також інших аспектів економічного процесу;
3. інформацію про сукупність усіх господарських утворень, що беруть участь в економічному процесі;
4. інформацію щодо обсягу, масштабів та структури тіньової економіки у відповідних її формах;
5. правильна відповідь відсутня.

3. Кількісна різниця показників ВНП та ВВП складає значення:

1. валовий наявний національний дохід;

2. чистого економічного добробуту;
3. чистих факторних доходів з-за кордону;
4. валового випуску.
5. правильна відповідь відсутня

4. *Рахунки для фінансових установ, органів державного управління, приватних некомерційних організацій включаються у:*

1. рахунки I класу;
2. рахунки II класу;
3. рахунки III класу;
4. правильна відповідь 1 та 2;
5. правильна відповідь 2 та 3.

5. *До складу якого показника включається чистий національний продукт:*

1. національний дохід;
2. валовий національний продукт;
3. особистий дохід;
4. правильна відповідь 1 та 2;
5. правильна відповідь 1, 2, 3.

ЛІТЕРАТУРА

1. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Макроекономічні показники. *Національний банк України*. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
3. Макроекономічний огляд та прогноз. *Міністерство фінансів України*. <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
4. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*. <https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.

5. Макроекономіка. Практикум (для самостійної роботи студентів) : навчальний посібник / О. Ф. Івашина, С. Ю. Івашина, Р. Ю. Олексієнко, І. О. Матвійчук. Дніпро, Університет митної справи та фінансів, 2019. 56 с.

6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

МАКРОЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. Надайте характеристику поняття доданої вартості як одному з визначальних параметрів структури виробничих показників.

2. Ідентифікуйте причин використання параметрів ринкової вартості виробництва в просі складання системи національних рахунків а не фактичних їх фізичних обсягів.

3. Визначте основні відмінності реального та номінального показника валового внутрішнього продукту. Яким чином проводиться розрахунок показника дефлятора ВВП?

4. Опишіть актуальні макроекономічні концепції та визначте їх найбільш суттєва особливості.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Проведіть розрахунок обсягів валових внутрішніх інвестицій, враховуючи наступне: вкладення у купівлю цінних паперів становили 45 000 грн, витрати на будівельні роботи – 84 000 грн, витрати на придбання засобів праці – 35 000, витрати на купівлю-товарно-матеріальних запасів – 6 900 грн, витрати на придбання об'єктів інтелектуальної власності – 88 400 грн, обсяг споживчих витрат населення – 127 000 грн.

Завдання 2

Національна економіка країни продукує та споживає три товари – банани, борошно та планшети. В таблиці 2 подано кількість та ціна кожного товару за два періоди. Базовим роком визначено 2010 (див. табл. 1).

Таблиця 1

Дані для розрахунку

Рік	2010		2024	
	Ціна	К-ть	Ціна	К-ть
Банани	23	1250	19	1440
Борошно	12	2450	15	3780
Планшети	350	230	430	550

На основі використання даних таблиці 1 розрахувати значення *індексу Леспейреса, індексу Пааше та індексу Фішера*.

Завдання 3

Провести розрахунок рівня *вартості проміжного продукту та доданої вартості*, використовуючи дані таблиці 2.

Таблиця 2

Дані для розрахунку

Стадії економічного процесу	Виручка від реалізації	Вартість проміжного продукту	Додана вартість
Яловича тушка	100		
Яловиче м'ясо	154		
Яловичий фарш	201		
Сирі яловичі ковбаски	356		
Ковбаски гриль по-мюнхенські	521		

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Здійснити розлоге аналітичне дослідження сучасних (альтернативних) концепцій макроекономічного регулювання у розрізі теорій інституціоналізму, теорії економіки пропозиції, концепції раціональних очікувань, теоретичні положення основних шкіл неолібералізму (чиказької, лондонської фрайбурзької). Дослідити сучасні макроекономічні теорії Нобелівських лауреатів з економіки.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обирають різні сучасні концепції макроекономічного регулювання, визначають їх основні особливості, здійснюють їх порівняльний аналіз з класичними теоріями, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (5-8 хвилин) та презентація (8-10 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. До якого виду тіньової економіки слід віднести діяльність з отримання матеріальної вигоди за рахунок підробки документів, банківських даних, грошових знаків і т.п.:

- 1.** кримінальна економіка;
- 2.** підпільна економіка;
- 3.** креативна економіка;

4. фіктивна економіка;

5. цифрова економіка;

2. Який ціновий індекс дозволяє дізнатися яким чином змінився рівень цін, якщо структурні показники споживання та виробничої діяльності залишилися незмінними?

1. індекс Фішера;

2. індекс Пааше;

3. індекс Леспейреса;

4. індекс споживчих цін;

5. правильна відповідь відсутня.

3. Розрахунок ВВП розподільчим методом вимагає наявності таких даних як:

1. заробітна плата найманих працівників, податок на прибуток корпорацій, дивіденди акціонерам, нерозподілений прибуток корпорацій, рента, непрямі податки, обсяг доходів від вкладеного капіталу;

2. заробітна плата найманих працівників, прибуток корпорацій, додана вартість, непрямі податки, обсяг доходів від вкладеного капіталу, субсидії, амортизація;

3. заробітна плата працівників, валовий прибуток, змішаний дохід, непрямі податки, субсидії;

4. заробітна плата найманих працівників, прибуток корпорацій, рента, непрямі податки, обсяг доходів від вкладеного капіталу, амортизація;

5. правильна відповідь відсутня.

4. Розрахунок показника ВВП (ВНП) НЕ включає в себе:

1. отримані доходи з використання надр, оренди приміщень або земельних ділянок;

2. суму доходних надходжень від грошового капіталу у формі позик або вкладень;

3. рівень сплачених непрямих податків в економіці;

4. кількісні показники результатів праці досягнутих у домашніх господарствах;

5. перенесену на готову продукцію вартість зношеного капіталу у вигляді амортизаційних відрахувань.

5. *Визначте дефлятор ВВП та оберіть процес який характеризує відповідний стан економічної системи, якщо ВВП (реальний) = 3600 млрд дол, ВВП (номінальний) = 2700 млрд дол:*

1. 0,75, інфлювання;
2. 1,33, дефлювання;
3. 0,75, дефлювання;
4. 1,33, інфлювання;
5. правильна відповідь відсутня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>

2. Гронтовська Г., Косік А. Макроекономіка: практикум. К.: ЦУЛ. 2019. 400 с.

3. Макроекономіка. Практикум (для самостійної роботи студентів) : навчальний посібник / О. Ф. Івашина, С. Ю. Івашина, Р. Ю. Олексієнко, І. О. Матвійчук. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 56 с.

4. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.

5. Макроекономічний огляд та прогноз. *Міністерство фінансів України*.
<https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
6. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*.
<https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.
7. Макроекономічні показники. *Національний банк України*.
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
8. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

СПОЖИВАННЯ, ЗАОЩАДЖЕННЯ, ІНВЕСТИЦІЇ. ЧАСТИНА 1

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Надати характеристику основним чинникам споживання.*
2. *Визначте основні постулати ідентифіковані Дж. М. Кейнсом, що описують функцію споживання.*
3. *Опишіть сутність та призначення індексу споживчих настроїв, надайте схематичне представлення функції споживання.*
4. *Яким чином здійснюється розрахунок показників середньої та граничної схильності до споживання?*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

В межах національної економічної системи умовної країни значення показника граничної схильності до споживання становить 0,67, водночас приріст чистого національного прибутку складає 2,33 млрд грн. Розрахуйте первинний рівень інвестиційних вкладень. Надайте характеристику особливостям взаємозв'язку та взаємозалежності процесів споживання та заощадження, опишіть їх вплив на інвестиційні процеси всередині національної економіки. Визначте роль заощаджень населення у забезпеченні стабільного економічного розвитку національної економічної системи?

Завдання 2

Національна економічна система умовної країни описується показниками заданими у вигляді наступних рівнянь:

$$Y = C + I + G + NE$$

$$C = 850 + 0,14Y$$

$$I = 115 + 0,19Y$$

$$G = 210$$

$$NE = 270 - 0,16Y$$

Розрахувати: *показник рівноважного доходу.*

Завдання 3

Щомісячний рівень доходу, який отримує умовна особа становить 25 000 грн, відповідний обсяг грошових коштів витрачається нею у розмірі 20 000 грн, разом з тим, коли величина доходу особи сягає 38 000 грн сума витрат зростає до 29 000 грн.

Розрахувати: обсяг заощаджень особи в умовах, коли дохід складає 45 000 грн.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Провести аналіз динамічних рядів даних показників рівнів доходів населення України протягом останніх 5-ти років, розглянути динаміку витрат населення та структурні показники споживання населення України, визначити можливі причини змін динаміки даних показників, проаналізувати роль тінізації економіки у контексті формування доходної та витратної структури споживання населення України.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідну групу показників споживання, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ВАЖЛИВО! В доповідях обов'язковим є використання актуальної статистичної інформації з офіційних джерел та її відповідне аналітичне представлення.

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Яке з представлених тверджень НЕ входить до 4-х правил сукупного споживання?

1. споживання представляє собою функцію безподаткового доходу;
2. гранична схильність до споживання може варіюватися від 0 до 1;
3. з ростом безподаткового доходу спостерігається зростання середньої схильності до споживання;
4. з ростом безподаткового доходу спостерігається зниження граничної схильності до споживання;

5. з ростом безподаткового доходу спостерігається зниження середньої схильності до споживання.

2. Яким чином фактор негативних очікувань впливає на рух кривої функції споживання для домогосподарств:

1. споживання скоротиться, крива функції споживання переміститься вниз;
2. споживання збільшиться, крива функції споживання переміститься вниз;
3. споживання скоротиться, крива функції споживання переміститься вгору;
4. споживання збільшиться, крива функції споживання переміститься вгору;
5. рівень залишиться незмінним.

3. У структурі споживання вирізняють такі групи:

1. послуги (витрати на відпочинок, освіту, медицину);
2. товари тривалого періоду використання (транспорт, побутова техніка);
3. товари поточного споживання (продукти харчування, предмети одягу);
4. правильна відповідь 2 та 3;
5. правильна відповідь 1, 2, 3.

4. Психологічний закон Кейнса полягає у:

1. необхідності встановлення відповідності співвідношень показників приросту валового національного продукту та грошової маси, що знаходиться в обігу;
2. встановленні умови виникнення рівноваги на визначеній кількості пов'язаних між собою ринків;
3. зростання прибутку скорочує частку споживання, напроти збільшуючи частку заощаджень;
4. визначенні бажаного складу державних регуляторних функцій для оптимального рівноважного функціонування економічної системи;
5. особливості маніпулювання рівнем відсоткової ставки для подолання кризових явищ в економіці.

5. В умовах гіпотетичної ситуації, прийняття Національним банком України рішення про збільшення відсоткової ставки, яким чином зміниться положення кривої споживання?

1. споживання скоротиться, крива функції споживання переміститься вниз;
2. споживання збільшиться, крива функції споживання переміститься вниз;
3. споживання скоротиться, крива функції споживання переміститься вгору;
4. споживання збільшиться, крива функції споживання переміститься вгору;
5. рівень залишиться незмінним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>
2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів, Апріорі, 2020.
3. Базілінська О. Макроекономіка. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2019. 442 с.
4. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.
5. Макроекономічний огляд та прогноз. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.

6. Макроекономічні показники. *Національний банк України*.
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
7. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

СПОЖИВАННЯ, ЗАОЩАДЖЕННЯ, ІНВЕСТИЦІЇ. ЧАСТИНА 2

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Опишіть яким чином співвідносяться показники середньої схильності до споживання та середньої схильності до заощадження?*
2. *Яким чином недоходні фактори реалізують свій вплив на функцію споживання?*
3. *Надайте розгорнутий опис з відповідними прикладами впливу недоходних факторів споживання та заощадження.*
4. *Яким чином недоходні фактори реалізують свій вплив на функцію заощадження?*
5. *Визначте основні засадничі положення теорії життєвого циклу Ф. Модільяні.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Невід’ємним процесом функціонування національних економічних систем та розвитку макроекономічних систем в цілому є інфляційні процеси, що в період загострення кризових явищ чинять значний вплив на ключові макроекономічні індикатори. Поясніть вплив інтенсифікації негативних інфляційних очікувань на прогностні значення заощаджень? Чи матиме вплив відповідна ситуація у перспективі на параметри та динаміку інвестиційної активності всередині країни та майбутні рівні економічного зростання національної економіки.

Завдання 2

Виходячи з того, що функція споживання описується наступним рівнянням: $C = 150 + 0,35Y$

Розрахувати:

- 1. Побудувати графік споживання та заощадження.*
- 2. Розрахувати рівень доходу за умови нульових заощаджень*
- 3. Розрахувати рівень мультиплікатора, за умови, якщо дохід складатиме 0; 300; 500; 700; 900.*

Завдання 3

Національна економічна система умовної країни описується показниками заданими у вигляді наступних рівнянь:

$$Y = C + I$$

$$C = 185 + 0,65Y$$

$$I = 55.$$

Розрахувати:

- 1. Розрахувати показник рівноважного доходу.*

2. Розрахувати показник рівноважного обсягу споживання в економіці.

3. Розрахувати показник рівноважного обсягу заощадження в економіці.

3. Якщо матиме місце зміна обсягів випуску і встановлення останнього на рівні 750, якого рівня досягне показник позапланового приросту запасів продукції?

4. Якщо матиме місце скорочення рівня автономних інвестицій до 45, яким чином відбудеться зміна рівня показника рівноважного випуску? Продемонструйте зазначені зміни у графічному вигляді.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Здійснити дослідження динамічних рядів показників обсягів та структури заощаджень в Україні, розглянути проблеми детінізації доходів та заощаджень населення, стимулювання вироблення довіри населення до банківських установ, дослідити статистичну інформацію щодо функціонування та надійності вітчизняних банківських установ.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідну групу показників, які характеризують динаміку та стан процесів заощадження в Україні, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Ситуація за якої спостерігається повне споживання отриманого доходу можна охарактеризувати терміном:

1. автономне споживання;
2. чисте від'ємне заощадження;
3. міжчасове бюджетне обмеження;
4. нульове заощадження;
5. перманентне споживання.

2. Чому дорівнює сума граничних показників схильності до споживання та заощадження?

1. 1;
2. менше 1;
3. 0;
4. більше 1;
5. від 0 до 1.

3. Явище за якого домашні господарства тримають певні суми грошових коштів у вигляді заощаджень та фінансових активів, при цьому рівень багатства напряду корелює з кількістю грошей та рівнем цін; зростання цін спричиняє фактичне скорочення обсягу накопичених активів, тим самим скорочуючи попит – це:

1. ефект чистого експорту;
2. ефект Веблена;
3. ефект Пігу;
4. ефект Фрідмана;
5. ефект Кейнса.

4. Оберіть правильне твердження:

1. зростання обсягу нагромадженого багатства сприяє зниженню заощаджень;

2. середня схильності до споживання протягом життєвого циклу складає 1 з чого впливає, що людина протягом усього життя витрачає стільки, скільки складає його безподатковий дохід;

3. тимчасовий шок (відхилення) від доходу характеризується зміною доходів у першому та другому періодах з пропорційними змінами рівнів споживання та заощаджень;

4. значення величини суми граничної схильності до споживання та заощадження завжди більше 1;

5. модель І. Фішера побудована з метою вирішення проблеми міжчасового споживчого вибору.

5. *Своєрідна форма ефекту Веблена характеризує:*

1. особливості впливу недохідних факторів споживання та заощадження;
2. взаємозв'язок значень граничної схильності до споживання та заощадження;
3. причини виникнення тимчасового доходу;
4. причини залишання спадщини;
5. наслідки впливу споживчої заборгованості на рівень заощаджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПІ № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>
2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів, Апріорі, 2020.
3. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.
4. Макроекономічний огляд та прогноз. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
5. Макроекономічні показники. Національний банк України. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
6. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

ЦИКЛІЧНІ КОЛИВАННЯ І КРИЗИ В ЕКОНОМІЦІ, ІНФЛЯЦІЯ.

ЧАСТИНА 1

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Надайте характеристику основним теоретичним концепціям економічної науки, що описують причини та основні стадії економічних циклів.*
 2. *Які існують форми прояву економічних криз та їх впливу на функціонування економічних систем?*
 3. *Опишіть фактори за якими класифікуються економічні цикли, надайте відповідну характеристику класифікаційних груп.*
 4. *Які існують економічні цикли за тривалістю та причинами виникнення? Наведіть історичні приклади.*
 5. *Надайте сутнісну характеристику та визначте роль циклів Кондратьєва у контексті функціонування макроекономічних систем.*
- Основні економічні концепції, що характеризують причини та механізм дії економічних циклів.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Використовуючи відкриті джерела інформації здійсніть дослідження глобальних трендів економічного розвитку, тенденцій науково-технічного

прогресу, параметрів функціонування ключових показників функціонування прогресивних економік світу й сформулюйте відповідні припущення щодо поточної фази розвитку національної та глобальної економіки у рамках попередньо опрацьованих положень теорії економічних циклів. Обґрунтуйте власну думку.

Завдання 2

Сучасною економічною наукою сформульовано велика кількість теорій, які намагаються моделювати процеси циклічних змін в економіці, однією з яких є модель мультиплікатора-акселератора, яка здійснює прогнозування циклічних коливань виходячи зі зміни рівня інвестицій в національній економіці. Опираючись на подані у таблиці 3 дані здійсніть розрахунок показників валових та чистих інвестицій, ідентифікуйте фазу економічного циклу.

Таблиця 3

Дані для розрахунку

Фаза циклу	Рік	Сукупний попит	Основний капітал	Рівень інвестицій в національну економіку		
				Загальний обсяг інвестицій	Валові інвестиції	Чисті інвестиції
	1	190	390	50		
	2	175	350	50		
	3	155	75	50		
	4	155	90	50		
	5	160	450	50		
	6	210	470	50		
	7	250	420	50		
	8	270	530	50		

Завдання 3

Здійсніть якісний розподіл перерахованих нижче економічних явищ згідно їх приналежності до тієї чи іншої фази економічного циклу (пік, спад, дно, пожвавлення):

1. Активні процеси оновлення капіталу.
2. Падіння сукупного попиту.
3. Зростання попиту на трудові ресурси.
4. Зниження податкових надходжень.
5. Зниження активності фондового ринку.
6. Зростання рівня інвестиційних потоків.
7. Прискорене зростання рівня цін.
8. Збільшення рівня облікової ставки.
9. Ріст соціальної напруги, криміногенної ситуації.
10. Рівень безробіття в національній економіці відповідає показнику природного рівня безробіття.
11. Зростання соціальних виплат по безробіттю.
12. Зростання кількості банкрутств.
13. Збільшення обсягів виробничої діяльності підприємницького сектору.
14. Скорочення доходів населення.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Ідентифікувати причини, наслідки та здійснити ґрунтовний аналіз статистичних індикаторів економічних криз на основі ретроспективного аналізу, описати вплив воєнного стану на активізацію кризових процесів в національній економіці, визначити перспективні напрямки застосування антициклічної політики, дослідити світовий досвід боротьби з кризовими процесами у контексті причин їх виникнення та основних напрямків подолання, встановити наявність

або відсутність економічних передумов до виникнення глобальних економічних криз.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідний тематичний напрямок доповіді, які характеризує кризові процеси в економіці України та країн світу з позиції циклічності їх розвитку, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Якою з зазначених нижче теорій були здійснені спроби пояснити виникнення середніх циклів за критеріями причинності переходів від стадії піднесення до спаду і навпаки?

1. теорія інновацій Й. Шумпетера;
2. теорія недоспоживання Е. Прайзера;
3. теорія економіки пропозиції А. Лафера;
4. правильна відповідь 1 та 2;
5. правильна відповідь 2 та 3.

2. Який з видів економічного циклу характеризується змінами рівня попиту на виробниче обладнання, при цьому коливання попиту напряму залежать від рівня техніко-технологічного розвитку, що, власне, і зумовлює процеси переливу капіталу?

1. короткі цикли;
2. середні цикли;
3. довгі цикли;
4. синхронні цикли;
5. правильна відповідь 2 та 4.

3. Якою з представлених нижче моделей економічних коливань акцентується увага на наявності циклічних тенденцій та природному характері змін рівнів виробництва, водночас, ключовими факторами розглядаються

техніко-технологічний прогрес разом із міжчасовим заміщенням у пропозиції трудових ресурсів під впливом нерівномірності обсягів заробітної платні та облікової ставки?

1. неокейнсіанська модель реального економічного циклу;
2. модель Калдора;
3. модель мультиплікатора-акселератора;
4. модель політичного кон'юнктурного циклу;
5. модель Р. Солоу.

4. Процес злиття фази спаду та фази дна, а також фази пожвавлення з фазою піку в макроекономічній науці отримало назву:

1. загальна тенденція до зростання;
2. цикл ділової активності;
3. деформація економічного циклу;
4. крива виробничих можливостей;
5. правильна відповідь відсутня.

5. Встановіть правильну послідовність виникнення фаз економічного циклу:

1. спад, дно, пік, пожвавлення;
2. дно, спад, пік, пожвавлення;
3. спад, дно, пожвавлення, пік;
4. пік, дно, пожвавлення, спад;
5. рецесія, дно, пік, пожвавлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базилінська О. Макроекономіка. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2019. 442 с.
2. Макроекономіка. Практикум (для самостійної роботи студентів) : навчальний посібник / О. Ф. Івашина, С. Ю. Івашина, Р. Ю. Олексієнко, І. О. Матвійчук. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 56 с.

3. Макроекономіка: навчальний посібник. А.О. Задоя, Ю.Є. Петруня. Дніпро, Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. 256 с.

4. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.

5. Посилкіна О. В., Баєва О. І. Макроекономіка. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти, які навчаються за економічними спеціальностями. Х.: НФаУ, 2018. 227 с.

6. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

ЦИКЛІЧНІ КОЛИВАННЯ І КРИЗИ В ЕКОНОМІЦІ, ІНФЛЯЦІЯ.

ЧАСТИНА 2

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Охарактеризуйте основні методи розрахунку рівня інфляції.*
2. *Опишіть основні теоретичні концепції, що пояснюють первинні причини виникнення інфляційних процесів в національній економіці.*

3. *Визначте можливий спектр внутрішніх та зовнішніх причин виникнення інфляції.*

4. *Сформулюйте перелік потенційних соціальних та економічних наслідків інфляції.*

5. *Чи існує взаємозв'язок між рівнем інфляцією та показниками безробіття? Що демонструє крива Філіпса?*

6. *Надайте сутнісну характеристику основним підходам до реалізації антиінфляційної політики держави.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Одним з видатних французьких економістів Л. Столерю у своїй праці «Рівновага та економічне зростання» було приведено наступне твердження:

Інфляція – це перш за все віра в інфляцію © Л. Столерю

Що на Вашу думку є причиною того, що автор наукової праці у сфері макроекономіки використовує абстрактне поняття «віри», яким чином це поняття співвідноситься з конкретною академічною категорією економіки «інфляція». Чи погоджуєтесь Ви з думкою відомого французького економіста і яку роль психологічні фактори відіграють у стимулюванні або стримуванні інфляційних процесів в національній економіці?

Завдання 2

В межах національної економіки умовної країни характеризується обсягом номінального валового внутрішнього продукту у поточному році на рівні 570 млрд грн, водночас рівень реального валового внутрішнього продукту складає 370 млрд дол. У прогнозованому періоді уряд умовної країни очікує

досягти показника номінального валового внутрішнього продукту у обсязі 650 млрд дол., за якого індекс Пааше складатиме 134 %.

Розрахувати: *рівень інфляції у прогностному періоді.*

Завдання 3

Продуктовий кошик складається з наступних продуктів: картопля, морква, капуста, буряк та цибуля. Ціна складових продуктового кошика у першому періоді складала: картоплі – 23 грн/кг, моркви – 19 грн/кг, капуста – 15 грн/кг, буряка – 11 грн/кг, а цибулі – 22 грн/кг. У другому періоді ціна моркви зросла на 17 %, капусти на 65 %, цибулі на 95 %. Ціни інших складових продуктового кошика у другому періоді не змінювалися. Рівень інфляції у першому періоді склав 11%.

Розрахувати: *рівень інфляції у другому періоді, рівень інфляції за два періоди.*

Завдання 4

В межах національної економіки умовної країни урядом побудовано прогноз перспективного значення показника інфляції на рівні 10 %, фактичний рівень безробіття у межах національної економіки умовної країни становить 12 %, в свою чергу, природний рівень безробіття складає 5 %, параметр шоків пропозиції складає 0,65 %, а показник коефіцієнту чутливості інфляції до циклічного безробіття досягає 0,155.

Визначте фактичний рівень інфляції використовуючи рівняння кривої Філіпса.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Проаналізуй актуальні динамічні ряди основних показників інфляційного розвитку національної економіки України, встановити причини їх зміни; розглянути інфляційні процеси на рівні глобальної економіки, окремих країн світу, ознайомитися з історичними прикладами гіперінфляції; описати ключові засади та ефективність реалізації політики інфляційного таргетування.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідний тематичний напрям, що характеризує сутність, причини та специфіку виникнення інфляційних процесів у межах вітчизняної економіки та економік інших країн світу, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Яке з представлених нижче тверджень НЕ можна віднести до особливостей інфляції в Україні?

1. від'ємні показники сальдо зовнішньої торгівлі та платіжного балансу, що характеризує обмеженість вітчизняного експортного потенціалу та низький рівень загальної інвестиційної привабливості;

2. наявність стійкої пропорційної структури національної економіки за відсутності значних галузевих асиметрій;

3. нераціональність організації процесі первинної емісії національної грошової одиниці;

4. імпортозалежність національної економічної системи, що обумовлює прив'язку окремих витратних параметрів собівартості національного виробника до кон'юнктурних коливань глобальних ринків;

5. значні коливання глобальних ресурсних ринків та ринків товарів та послуг в умовах активних процесів глобалізаційного розвитку.

2. Активізація інфляційного розвитку, що супроводжується закономірним падінням обсягів виробничої діяльності та зростання рівня безробіття населення в макроекономічній науці отримало назву:

- 1. стагфляції;*
- 2. дезінфляції;*
- 3. дефляції;*
- 4. девальвації;*
- 5. дерегуляції.*

3. Процес за якого зберігаються сталі ціни та стабільний рівень оплати праці, що супроводжується загальним збільшенням продуктивності праці, паралельно зниженню якості товарів та послуг, росту державних роздрібних цін у межах обраного споживчого кошику в макроекономічній науці отримав назву:

- 1. прихованої інфляції;*
- 2. повзучої інфляції;*
- 3. дезінфляції;*
- 4. придушеної інфляції;*
- 5. незбалансованої інфляції.*

4. В умовах непропорційного зростання обсягу сукупного попиту, який значно перевищує швидкість росту виробничого потенціалу національної економіки, активізуються процеси цінового зростання, спрямовані на збалансування показників попиту та пропозиції. Дане явище має назву:

- 1. інфляції витрат;*
- 2. незбалансованої інфляції;*
- 3. інфляції попиту;*
- 4. прихованої інфляції;*
- 5. збалансованої інфляції.*

5. Оберіть одне з тверджень нижче, що найбільш повно характеризує політику доходів як один з інструментів антиінфляційної політики держави:

1. застосовується з метою ліквідування надмірного обсягу грошей в економіці, у ході якого державою вживаються заходи націлені на укрупнення національної грошової одиниці, збільшення її вартості порівняно з валютами інших країн;

2. застосовується у якості ефективного засобу пристосування до поточних інфляційних умов й передбачає стабілізацію інфляційних очікувань, поетапне обмеження обсягу пропозиції грошей, індексування грошових доходів населення;

3. використовується для швидкого скорочення обсягів грошової пропозиції, що відбувається за рахунок кількісних обмежень у фінансуванні соціальних програм, збільшення відсоткової ставки паралельно зниження рівня оподаткування;

4. застосовується з метою обмеження грошової маси з використанням засобів цінового регулювання, а саме провадженні контрольно-наглядових заходів над цінами і зарплатою, їх замороження або встановлення кількісних меж збільшення;

5. використовується з метою швидкого нарощення обсягу грошової емісії в обігу, передбачає здійснення державою активної грошової емісії, випуску державних облігацій внутрішньої позики, паралельно розширенню соціальних програм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>

2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – Львів, Апріорі, 2020.

3. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів, Апріорі, 2020.

4. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.

5. Макроекономічні показники. *Національний банк України*.
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.

6. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

БЕЗРОБІТТЯ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ. ЧАСТИНА 1

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Опишіть основні категорії розподілу груп населення згідно класифікації Міжнародної організації праці.*

2. *Надайте розширену характеристику основних категорій трудових ресурсів держави.*

3. *Ідентифікуйте найбільш суттєві причини та наслідки виникнення безробіття, що були обґрунтовані представниками різних економічних шкіл.*

4. *Охарактеризуйте сутність та основні види безробіття.*

5. *Яким чином здійснюється розрахунок показника рівня безробіття.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Завдання 1

Аналіз наукових робіт вчених-економістів у другій половині XIX століття визначали однією з першочергових причин виникнення безробіття фактор науково-технологічного прогресу, що в умовах інтенсифікації виробничої діяльності та автоматизації праці зумовлював поступове заміщення робочої сили техніко-технологічним устаткуванням, що виконувало аналогічні функції. Які на Вашу думку, види безробіття були найбільш характерні для минулого століття та сучасності? Який вплив активний розвиток інноваційних технологій, зокрема технологій штучного інтелекту у перспективі матиме на ринок праці та рівень безробіття в цілому?

Завдання 2

Виходячи з опрацьованих попередньо теоретичних положень щодо змісту та особливостей використання закону А. Оукена розрахуйте рівень втрат валового внутрішнього продукту за умови якщо в національній економіці умовної країни фактичний рівень безробіття складає 16,6 %, фактичний обсяг виробництва досягає значення 845,2 млрд дол, а водночас, природний рівень безробіття складає 5 %, значення показника коефіцієнту чутливості динаміки валового внутрішнього продукту до динаміки циклічного безробіття складає 4,5.

Завдання 3

В межах національної економіки умовної країни ринок праці у першому аналізованому періоді описується такими параметрами: 75 млн осіб є офіційно працевлаштованими, 4 млн осіб офіційно зареєстровані як безробітні. Протягом другого аналізованого періоду відбулися наступні зміни: серед 75 млн

працевлаштованих осіб, 950 тис. осіб втратили роботу, а 700 тис. з числа безробітних були зняті з обліку по причині припинення пошуку роботи.

Розрахувати: *рівень безробіття у першому аналізованому періоді; чисельність зайнятих, безробітних та рівень безробіття у другому аналізованому періоді.*

Завдання 4

Проведіть розрахунки показник фактичного безробіття населення за умови, якщо обсяг валового внутрішнього продукту умовної країни складає 534,7 млрд дол, потенційний рівень валового внутрішнього продукту – 657,1 млрд дол, природний рівень безробіття знаходиться на рівні 4,5 %, значення показника коефіцієнту чутливості динаміки валового внутрішнього продукту до динаміки циклічного безробіття складає 3,5.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Здійсніть ґрунтовний розгляд поточного стану та ретроспективної динаміки зміни рівнів безробіття та зайнятості населення в Україні з позиції причин, галузевих та регіональних особливостей; дослідити поточний стан безробіття у світі (динаміка, глобальні тенденції, світовий досвід боротьби з безробіттям), проаналізувати сучасні тенденції розвитку ринку праці: нові форми зайнятості, практику корпоративної соціальної відповідальності, вплив технологій штучного інтелекту (цікаві кейси, приклади, статистичні дані).

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідний змістовий напрямок доповіді, який характеризує проблематику безробіття та зайнятості, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Яке з наступних тверджень НЕ відноситься до соціально-економічних наслідків безробіття?

1. збільшення сукупного попиту;
2. збільшення рівня оподаткування населення;
3. збільшення рівня відставання фактичного обсягу валового національного прибутку порівняно з аналогічним рівнем в умовах повної зайнятості;
4. зростання соціальної напруги, соціально-політична нестабільність у суспільстві, падіння рівня життя населення;
5. зміни рівня кваліфікації працівників, що спричиняє перспективне зниження рівня заробітної плати та створює передумови до додаткового скорочення персоналу підприємствами.

2. Вид зайнятості за якого враховується адекватність системи перерозподілу та залучення різних груп трудових ресурсів та реалізується у цілях вдосконалення статеві-вікових параметрів зайнятості, стимулювання трудової активності населення окремих регіонів має назву:

1. інституційна зайнятість;
2. повна зайнятість;
3. ефективна зайнятість;
4. пропорційна зайнятість;
5. раціональна зайнятість.

3. Яким з відомих вчених-економістів пояснювалось виникнення безробіття демографічними факторами, що спостерігається в умовах перевищення темпів росту кількості населення над кількісними рівнями зростання виробництва:

1. А. Сміт;
2. К. Маркс;
3. А. Пігу;

4. Дж. Кейнс;

5. Т. Мальтус.

4. Явище природного безробіття виникає за наступних умов:

1. існування значних асиметрій у розвитку ринку праці у вигляді невідповідності обсягу попиту та пропозиції трудових ресурсів за критеріями професійної зайнятості, рівнем кваліфікації, просторовою та іншими ознаками;

2. виникає за рахунок осіб, які безвідносно до конкретних умов розвитку національної економіки, соціо-культурних або інших факторів свідомо відмовляються від трудової діяльності;

3. характеризується переміщенням трудового ресурсу, викликаного територіальною зміною місця працевлаштування або проживання, сезонним типом зайнятості, що є характерним для окремих галузей економіки;

4. передбачає існування структурного та фрикційного видів безробіття, при цьому циклічне безробіття відсутнє, а в самій країні спостерігається максимальний рівень зайнятості населення;

5. наявність частки трудового та працездатного населення, що згідно облікової документації підприємств є працевлаштованим, проте де-факто така зайнятість є формальною, а відповідні особи не виконують покладених на них трудових функцій.

5. Визначте рівень недовиробництва валового внутрішнього продукту у межах національної економіки, якщо рівень безробіття складає 12,7 %, а рівень природного безробіття визначений на рівні 4 %:

1. 18,75 %;

6. 21,75 %;

2. 10,0 %;

3. 34,8 %;

4. 31,75 %.

5. 15,76%

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>
2. Гронтовська Г., Косік А. Макроекономіка: практикум. К.: ЦУЛ. 2019. 400 с.
3. Макроекономіка. Практикум (для самостійної роботи студентів) : навчальний посібник / О. Ф. Івашина, С. Ю. Івашина, Р. Ю. Олексієнко, І. О. Матвійчук. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 56 с.
4. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.
5. Макроекономічний огляд та прогноз. *Міністерство фінансів України*. <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
6. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*. <https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.
7. Макроекономічні показники. *Національний банк України*. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
8. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

БЕЗРОБІТТЯ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ. ЧАСТИНА 2

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Обґрунтуйте сутність та вплив на макроекономічну систему процесів економічного зростання.*
2. *Охарактеризуйте основні типи економічного зростання.*
3. *Надайте перелік основних показників, які використовуються для оцінювання рівня економічного зростання.*
4. *Сформулюйте перелік найбільш впливових факторів, які визначають перспективи економічного зростання національної економічної системи.*
5. *Опишіть основні протиріччя в організації високих темпів економічного зростання макроекономічних систем.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

У межах національної економіки умовної країни зафіксовані наступні рівні параметрів реального валового національного продукту протягом 2020-2024 рр., що представлено нижче у таблиці 4.

Таблиця 4

Дані для розрахунку

Рік	Обсяг реального ВВП, млрд дол	Гранична схильність до заощаджень
2020	3560	0,26
2021	3740	
2022	3990	
2023	3840	
2024	3650	

Розрахувати: *рівень питомих витрат капіталу на одиницю продукції; обсяг інвестиційних вкладень, необхідних для підтримки рівноважного стану; гарантований рівень економічного зростання – показник темпу росту.*

Завдання 2

Обсяг валового внутрішнього продукту умовної країни станом на 2023 рік становив 840 млрд дол, річний темп економічного зростання країни складає 109,6%. Розрахуйте який рівень валового внутрішнього продукту умовної країни буде досягнуто протягом подальших 5-ти років, при збереженні визначеної тенденції до економічного зростання. Протягом якого періоду показник валового внутрішнього продукту умовної країни подвоїться?

Завдання 3

На сьогоднішній день, однією з найбільш важливих функцій державних структур у контексті їх вплив та стабілізацію та підтримку сприятливості параметрів макроекономічного середовища є моніторинг поточної економічної кон'юнктури з метою своєчасного виявлення ознак економічного спаду або безпосередньої ліквідації наслідків кризових явищ в національній економіці.

Проте, загальновизнаним фактом серед економістів є негативний характер надмірно високої динаміки економічного зростання держави, що потребує проведення низки стримуючих заходів. Поясніть, визначене протиріччя й негативний вплив понаднормового рівня динаміки економічного зростання.

Проведіть дослідження актуальних підходів до реалізації державної політики економічного зростання, оберіть найбільш обґрунтований на Вашу думку підхід й аргументуйте власну позицію.

Завдання 4

У межах національної економіки умовної країни зафіксовані наступні рівні параметрів чисельності населення та обсягів реального валового національного продукту, що подано у таблиці 5.

Таблиця 5

Дані для розрахунку

Рік	Чисельність населення, млн ос.	Обсяг реального ВВП, млрд дол	Обсяг подушового реального ВВП, млрд дол/ос.	Тем зростання (базисний)	Тем зростання (ланцюговий)
2020	15	1250			
2021	16	1780			
2022	25	1810			
2023	45	1860			
2024	79	1940			

Розрахувати:

1. Реальний обсяг валового національного продукту на душу населення протягом вказаного періоду.
2. Оптимальне значення кількості населення базуючись на показниках економічного зростання.
3. Показники економічного зростання, використовуючи базовий та ланцюговий індекси (за базовий рік приймається 2020 рік).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Проаналізуйте еволюційний процес розвитку теорій економічного зростання, проаналізувати динаміку економічного зростання в Україні та світі (навести приклади успішної реалізації політики економічного зростання, проаналізувати сучасний стан у глобальному розрізі), визначити ключові детермінанти у забезпеченні економічного розвитку національної економіки в сучасних умовах.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідний аналітичний напрямок доповідей, які особливості організації політики економічного зростання в Україні та світі, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поширення розповсюдженості фактів недобросовісного ставлення до праці та припинення роботи великих підприємств по причині страйків персоналу та трудових конфліктів зумовлює актуалізацію якого фактору економічного зростання?

1. фактори пропозиції;
2. фактори попиту;
3. фактори розподілу;
4. стримуючі фактори економічного зростання;
5. негативні фактори економічного зростання.

2. Умовна ситуація: дослідницька група вчених-геологів відкрила значні поклади нафти у межах причорноморського регіону України, поклади характеризуються розміщенням поблизу місцевих промислових центрів, а можливості їх видобутку відзначаються відсутністю ускладнених природно-технологічних факторів. До якого фактору економічного зростання можна віднести вказану подію:

1. фактори пропозиції;
2. фактори попиту;
3. фактори розподілу;
4. стримуючі фактори економічного зростання;
5. негативні фактори економічного зростання.

3. Процес економічного зростання, який забезпечується за рахунок розширення обсягів виробництва, таким чином, залучається більша кількість виробничих ресурсів має назву:

1. екстенсивне економічне зростання;
2. систематичне економічне зростання;
3. інтенсивне економічне зростання;
4. раціональне економічне зростання;
5. однофакторне економічне зростання.

4. Яка з перерахованих нижче моделей економічного зростання описує динаміку доходу у якості суми споживчих та інвестиційних витрат; економічна система є закритою, чистий експорт складає 0, державні витрати не вирізняються, а ключові фактори зростання представлені процесами нагромадження капіталу?

1. неокейнсіанська модель мультиплікатора-акселератора;
2. модель макроекономічного зростання Р. Харода – Е. Домера;
3. модель економічного зростання Р. Солоу;
4. неокласична модель економічного зростання;
5. правильна відповідь відсутня.

5. Яка з перерахованих нижче моделей економічного зростання дає змогу дослідити основні фактори виробництва – працю, капітал, технологічні зміни, що впливають на динаміку обсягу виробництва, коли економіка перебуває у рівноважному стані; моделлю відокремлено розглядається кожен з факторів, визначаючи їх вплив на дострокові перспективи зростання національного доходу?

1. неокейнсіанська модель мультиплікатора-акселератора;

2. модель макроекономічного зростання Р. Харода – Е. Домера;
3. модель економічного зростання Р. Солоу;
4. неокласична модель економічного зростання;
5. правильна відповідь відсутня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>
2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів, Апріорі, 2020.
3. Базилінська О. Макроекономіка. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2019. 442 с.
4. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Макроекономіка : навчальний посібник / Мацелюх Н. П., Максименко І. А., Теліщук М. М. та ін. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 456 с.
5. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.
6. Макроекономічний огляд та прогноз. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
7. Макроекономічні показники. Національний банк України. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
8. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11
ГРОШОВИЙ РИНОК. МЕХАНІЗМ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ.
ЧАСТИНА 1

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

- 1. Визначте основні складові елементи грошової маси.*
- 2. Від яких чинників на Вашу думку залежить значення показника грошового агрегату M1?*
- 3. Опишіть склад та структуру грошової системи.*
- 4. Охарактеризуйте особливості визначення вартості та ліквідності грошей в національній економіці.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Важливим аспектом забезпечення виконання основних функцій центрального національного банківського регулятора держави є регулювання та регламентація основних положень обігу готівкових коштів, що окрім здійснення заходів безпосереднього регуляторного впливу на готівковий обіг, включає в себе фізичну емісію національної грошової одиниці. Іноді національні банки держав

вдаються до заходів з укрупнення номіналів купюр, або заміни частини номіналів паперових купюр монетами.

Проведіть аналіз можливих причин такого явища та основні мотиви банківського регулятора до здійснення таких заходів. Надайте приклади таких явищ, що відбувалися у межах вітчизняної та зарубіжних економік.

Завдання 2

У межах національної економіки умовної країни загальний обсяг готівкового обігу перебуває на рівні 560 млрд гр. од, досягнута величина обов'язкових резервів, що утримуються національним регулятором складає 210 млрд гр. од., серед яких надлишковими є 11 %. Обсяг грошових коштів, які зберігаються комерційними банківськими установами у формі депозитів складає 1 900 млрд гр. од.

Розрахуйте величини грошової пропозиції, розрахуйте показник грошового мультиплікатора та обчисліть рівень зростання грошової пропозиції за умов, коли кредитна спроможність банків буде максимальною.

Завдання 3

У межах національної економіки умовної країни величина пропозиції грошових коштів описується рівнянням $M = 230 + 3r$, грошова маса аналізованої країни щорічно здійснює кількість оборотів на рівні 17, величина попиту домогосподарств на грошові кошти, що керується мотивами обережності складає 3,5 % від отримуваного ними обсягу доходів, при цьому, реальний попит на гроші описується рівнянням $MD = 61 - 1,8r$. Визначте рівень відсоткової ставки в умовах встановлення рівноваги у системі грошового обігу умовної країни, відобразіть графічно криву LM, охарактеризуйте яким чином відбудеться зміна розташування кривої LM за умови зростання параметру швидкості обертання грошової маси у 1,5 рази та зростання рівня цін на 12 %.

Завдання 4

У межах національної економіки умовної країни система грошового обігу характеризується наступним розміром ключових її структурних елементів: обсяг готівкових коштів, які перебувають у грошовому обігу складає 350 млн гр. од, величина банківських вкладів, які можуть бути використаними вкладниками негайно знаходиться на рівні 550 млрд гр. од., безготівкові кошти та кошти на всіх видах рахунків у банках складають 290 млрд гр. од., цінні папери – 460 млрд гр. од, ощадні сертифікати та інша зобов’язання – 120 млрд гр. од., вклади домогосподарств в іноземних банківських установах – 65 млрд гр. од., обсяг облігацій внутрішньої державної позики – 185 млрд дол. Разом з тим, утримуваний національним регулятором обсяг обов’язкових резервів комерційних банківських установ складає 190 млрд гр. од.

Розрахувати: значення грошових агрегатів M_0 , M_1 , M_2 , M_3

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Провести аналіз передумов виникнення та еволюційного процесу розвитку грошей, відповідних причин та передумов; ознайомитися з характерними проявами символізму в оформленні грошових знаків; проаналізувати динаміку змін структури грошового обігу в Україні протягом останніх 5-ти років; розглянути еволюцію зміни вітчизняних грошових знаків; дослідити питання розвитку криптовалют в сучасних макроекономічних системах та доцільність її віднесення до економічної категорії «грошей».

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідну тематику доповідей, які характеризують історичні та сучасні аспекти організації та розвитку грошового обігу, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Урядом умовної країни було прийнято рішення про обмеження емісійної активності й відповідного скорочення обсягу грошової маси. Визначте, яких змін зазнає положення кривої попиту/пропозиції на гроші:

1. відбудеться зсув кривої попиту на гроші ліворуч;
2. крива попиту на гроші зміститься праворуч;
3. крива пропозиції на гроші рухатиметься ліворуч;
4. відбудеться зсув кривої пропозиції на гроші праворуч;
5. криві не змінять свого положення;
6. правильна відповідь 1а та 3;
7. правильна відповідь 2 та 4.

2. Якою функцією грошей описується, особливості використання грошової одиниці у якості вимірника та інструменту порівняння реальної цінності товару або послуги:

1. засіб обігу;
2. засіб нагромадження;
3. засіб платежу;
4. міра вартості;
5. світові гроші.

3. Який з грошових агрегатів об'єднує у собі обсяг готівкових коштів, що перебувають поза банківського середовища, величину банківських вкладів, які можуть бути використаними вкладниками негайно, безготівкові кошти та кошти на всіх видах рахунків у банках:

1. M_0 ;
2. M_1 ;
3. M_2 ;
4. M_3 ;
5. M_4 .

4. *Розрахунок показника швидкості обігу грошей, потребує наявності усіх вказаних нижче показників ОКРІМ:*

1. середній рівень цін на товари та послуги;
2. середній показник грошової маси , яка знаходиться в аналізованому періоді;

3. рівень реальної відсоткової ставки;

4. фізичний обсяг товарів та послуг в аналізованому періоді;

5. правильна відповідь 1 та 3.

5. *Реалізація державних функцій у сфері регулювання грошового обігу в Україні здійснюється у межах:*

1. податкової політики;

2. бюджетної політики;

3. антициклічної політики;

4. політики Національного банку України;

5. правильна відповідь відсутня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>

2. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.

3. Макроекономічний огляд та прогноз. *Міністерство фінансів України.* <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.

4. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*.
<https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.

5. Макроекономічні показники. *Національний банк України*.
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.

Островерх П.І., Панчишин С.М. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Львів: Апріорі, 2020. 648 с.

6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.

7. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

ГРОШОВИЙ РИНОК. МЕХАНІЗМ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ.

ЧАСТИНА 2

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. Надати стисло характеристику поняття масштаб цін.
2. Сформулювати визначення терміну ліквідність грошей.
3. Обґрунтуйте систему цілей, складових та основного інструментального забезпечення державної монетарної політики.
4. Опишіть особливості реалізації умов застосування політики «дешевих» грошей та політики «дорогих грошей».

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

У межах національної економіки умовної країни має місце явище прискореного зростання показників інфляційної динаміки, що закономірно вимагає від національного банківського регулятора до провадження активних заходів з обмеження росту грошової маси з метою уникнення негативних соціальних та економічних наслідків.

Запропонуйте перелік можливих інструментів монетарної політики держави, націлених на стримування інфляційних процесів у межах національної економіки? Якому виду монетарної політики Ви б віддали перевагу? Надайте обґрунтовану відповідь.

Завдання 2

Центральний банківський регулятор умовної країни здійснює купівлю державних цінних паперів (облігацій) у загальному розмірі 470 млн гр. од. Розрахуйте можливий рівень зміни показника грошової пропозиції, якщо комерційними банками будуть максимально залучені власні кредитні спроможності, водночас, поточна норма резервування за депозитними вкладами становитиме 12 %.

Завдання 3

У межах монетарна система умовної країни фіксуються наступні рівні показниками: національна грошова одиниця держави протягом року здійснює 19 обертів, при цьому, досягнутий рівень номінального валового внутрішнього продукту у поточному році сягає 8 900 млн гр. одиниць, обсяг грошової пропозиції 2 200 млн гр. од.. Додаткові дані, необхідні для здійснення розрахунків подані у таблиці 6.

Таблиця 6

Дані для розрахунку

Рівень відсоткової ставки	Величина грошового попиту, млн гр. од.	
	з боку активів	загальна
27	75	
24	95	
21	125	
19	155	
18	195	
15	230	
10	295	
8	320	
4	325	

Розрахуйте обсяг грошового попиту для угод та загальну величину грошового попиту. Розрахувати рівень рівноважної відсоткової ставки. Які зміни матимуть місце у частині показника грошового попиту при кожному з рівнів відсоткової ставки, при умові, що номінальна величина ВВП збільшиться на 240 млн грн?

Завдання 4

У межах монетарна система національної економіки умовної країни були зафіксовані наступні показники: рівень банківського мультиплікатора складає 3,95, водночас, кредитна спроможність сектору комерційних банківських установ реалізована у повній мірі. Національний банківський регулятор приймає рішення про зниження параметру обов'язкової норми резервування банківських вкладень. Наслідком вказаних дій стало зростання кредитної спроможності сектору комерційних банківських установ на 9,1 млрд гр. од; якщо в описаних умовах збільшена кредитна спроможність комерційних банків буде повністю задіяна, банківською системою буде згенеровано додатковий обсяг грошової пропозиції величиною 83 млрд гр. од.

Проведіть розрахунок початкового та поточного рівня показника норми обов'язкового резервування вкладів, початкову та поточну величину грошової маси.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Здійснити поглиблений ретроспективний аналіз зміни підходів у провадженні монетарної політики в Україні; охарактеризувати поточний стан поточний стан монетарної політики України у розрізі питань зміни облікової ставки, курсової політики, чинних монетарних обмежень регламентованих Національним банком України.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи конкретне змістове спрямування доповіді, що визначає особливості провадження вітчизняної монетарної політики, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Одним з напрямків реалізації державної регуляторних заходів у сфері монетарної політики згідно засадничих положень політики дорогих грошей, державною можуть бути реалізовані наступні заходи:

- 1.** збільшення норми обов'язкових резервів;
- 2.** зниження облікової ставки;
- 3.** купівля центральним банківським регулятором облігацій;
- 4.** правильна відповідь 1 та 2;
- 5.** правильна відповідь 2 та 3.

2. Одним з наслідком провадження державою політики «дешевих грошей» є всі ОКРІМ:

- 1.** скорочення рівня відсоткової ставки;
- 2.** скорочення безробіття;

3. зростання обсягу реального валового внутрішнього продукту;
4. зменшення грошової пропозиції;
5. зростання інвестицій.

3. Умови за яких центральним банківським регулятором здійснюються активні дії щодо продажу цінних паперів, збільшення норми обов'язкових резервів паралельно підвищенню облікової ставки, свідчить про взяття урядом курсу на імплементацію засадничих положень політики:

1. монетарної стабілізації;
2. «дорогих грошей»;
3. інфляційного таргетування;
4. «дешевих грошей»;
5. політика стримування.

4. Визначити, яке з представлених нижче тверджень НЕ відноситься до опису інструментів монетарної політики держави:

1. здійснення корегування встановленої норми обов'язкових резервів, що в обов'язковому порядку зберігаються комерційними банками у центральному банківському регуляторі;

2. зміна рівня облікової ставки, як відносної величини відсотку під який комерційні банки кредитуються у національному банку;

3. регулювання нормативних умов реалізації операцій щодо експортної та імпоротної діяльності стосовно потоків капіталу;

4. зміна рівень податку на прибуток з фінансових операцій за опціонами, ф'ючерсами, кредитно-дефолтними свопами і т.п.;

5. здійснення валютних інтервенцій, провадження операцій на відкритому валютному ринку у частині купівлі-продажу національної або іноземної валюти, емісії цінних паперів, регламентування регуляторних умов тощо.

5. Застосування економічної категорії "масштаб цін" у рамках вітчизняної економіки можливе відносно терміну:

1. гривня;
2. міра вартості;

3. ціна товару;
4. долар США;
5. правильна відповідь 1 та 2.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базілінська О.Я. Макроекономіка: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 448 с.
2. Жарова Л.В., Хлобистова Є.В. Макроекономічне регулювання природоохоронної діяльності. Суми: Університетська книга, 2020. 296 с.
3. Люльов О.В. Макроекономічна стабільність національної економіки. Суми: Університетська книга, 2020. 261 с
4. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Макроекономічні показники. *Національний банк України*. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13

КРЕДИТНА СИСТЕМА

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Ідентифікуйте основні структурні складові кредитної системи.*

2. Визначте перелік основних функцій, які виконують комерційні банки.

3. Яким чином здійснюється кредитування центральним банком комерційних банків?

4. Надайте визначення та поясніть механізм дії депозитного та грошового мультиплікатора.

5. Яким чином проводиться розрахунок показника норми обов'язкового резервування?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Активної дискусії у межах сучасного академічного та професійного середовища економістів зазнає питання пошуку найбільш ефективних та низькоризикових форм інвестування капіталу з метою збереження та збільшення його реальної вартості та протидії інфляційним процесам, зокрема придбання предметів мистецтва, що дозволяє отримати більшу вигоду за здійснення аналогічних операцій використовуючи різні форми депозитів, пропонованих комерційними банківськими установами.

Надайте обґрунтоване пояснення причин виникнення такого явища? Чим принципово відрізняється функціонал комерційно банківської установи від функціоналу музею чи приватної колекції творів мистецтва?

Завдання 2

У межах умовної банківської установи показники поточного сукупного обсягу грошових резервів становлять 650 млн гр. од., водночас, рівень грошових коштів отриманих у формі депозиту складає 2 700 млн гр. од., актуальний показник норми обов'язкового резервування знаходиться на рівні 19 %.

Проведіть розрахунок максимального обсягу грошового ресурсу, який умовна банківська установа може використати для надання позик у формі кредиту.

Завдання 3

У межах кредитно-банківської системи умовної країни визначений рівень норми обов'язкового резервування складає 14 %, в середовищі банківських установ усереднений рівень надлишкових резервів знаходиться на рівні 3 % від загального обсягу вкладень у формі депозиту, загальна кількість грошових коштів у формі резервів складає 115 млрд гр. од., обсяг готівкових коштів характеризується величиною у розмірі 205 млрд гр. од. Опираючись на представлені вище дані, проведіть розрахунок величини вкладів у формі депозиту.

Завдання 4

Здійсніть розрахунки показників процесу можливого розширення кредитної діяльності умовної банківської установи та відповідної ролі комерційних банків у частині збільшення обсягів грошової пропозиції, використовуючи дані представлені у таблиці 7. Розрахуйте показники надлишкових резервів та обсягу грошових коштів які банк може надати у формі позики.

Таблиця 7

Дані для розрахунку

Назва умовної банківської установи	Обсяг грошових коштів отриманих банком у форму депозитів	Обов'язкові резерви	Надлишкові резерви	Обсяг грошових коштів, яку банк може надати у формі позики
Дельта	360	39,6		
Дзета	85	9,35		
Каппа	190	20,9		
Тау	46	5,06		

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Провести детальне дослідження особливостей банкового кредитування у рамках національної економічної системи з позиції структурних показників динаміки та стану; особливості банківських депозитів в Україні (динаміка та магістральні тренди розвитку), проаналізувати ступінь довіри населення до банківського сектору; дослідити сутність використання системи кореспондентських рахунків між банківськими установами.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідне практичне направлення аналітичної доповіді, яке характеризує особливості функціонування банківської системи у межах національної економіки, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Який з описових показників функціонування кредитно-банківської системи характеризує максимальний рівень нових депозитних коштів, що акумулюються однією грошовою одиницею надлишкових резервів при визначеному рівні показника обов'язкового резервування?

1. депозитний мультиплікатор;
2. мультиплікатор витрат;
3. інвестиційний акселератор;
4. рецесійний розрив;
5. грошовий мультиплікатор.

2. За критерієм функціональності та характером діяльності, банківські установи поділяють на:

1. національні та іноземні;
2. акціонерні, приватні, кооперативні, муніципальні, комунальні, державні, змішані, міждержавні (міжнародні);

3. депозитні, універсальні, спеціалізовані;
4. банки короткострокового, середньо- та довгострокового кредитування;
5. правильна відповідь відсутня.

3. Який з видів банківських операцій характеризується розміщенням та використанням власного капіталу, без мобілізації та формування власних грошових ресурсів?

1. комісійні операції;
2. активні операції;
3. пасивні операції;
4. депозитні операції;
5. переказні операції.

4. До небанківських фінансово-кредитних установ можна віднести:

1. ощадні каси;
2. комерційні банки;
3. пенсійні фонди та страхові компанії;
4. ощадно-збережні асоціації;
5. Національний банк;
6. брокерські компанії;
7. інвестиційні компанії;
8. фондові біржі;
9. біржі криптовалют.

5. Розрахуйте максимальний з можливих рівнів зростання грошової маси, якщо в комерційному банку було розміщено у загальній сумі депозитів на рівні 15 млн грн, при показнику обов'язкової норми резервування на рівні 7 %:

1. 930 млн грн;
2. 214 млн грн;
3. 13,95 млн грн;
4. 105 млн грн;
5. правильна відповідь відсутня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПІ № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>
2. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.
3. Макроекономічний огляд та прогноз. *Міністерство фінансів України*. <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
4. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*. <https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.
5. Макроекономічні показники. *Національний банк України*. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14

ВАЛЮТНІ ВІДНОСИНИ ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.

4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

- 1. Охарактеризуйте основні складові елементи національної валютної системи та їх роль у межах макроекономічної системи.*
- 2. Поясніть механізм розрахунку валютних курсів національної та іноземної валюти.*
- 3. Опишіть ключові відмінності між поняттями номінального та реального валютного курсу.*
- 4. Надайте характеристику функціонування валютного ринку та особливостей впливу держави на специфіку провадження валютних відносин.*
- 5. Поясніть термін валютний кошик..*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Одним з важливих аспектів розбудови державної макроекономічної політики є розуміння прямого взаємозв'язку прийнятих державно управлінських підходів у сфері валютного регулювання та специфікою провадження зовнішньоекономічної політики держави. Враховуючи даний факт, спрогнозуйте потенційні наслідки умовної ситуації за якої має місце активізація цінової динаміки в економіці, зростання валютних резервів, при цьому, урядом держави взято курс на провадження політики протекціонізму. Охарактеризуйте наявні причинно-наслідкові зв'язки між означеними процесами.

Завдання 2

У межах національної економічної системи умовної країни мають місце наступні результативні показники зовнішньоекономічної діяльності: обсяг отриманих дивідендних та процентних платежів складає 850 млн дол; рівень сплачених процентних платежів зовнішнім інвесторам склав 540 млн дол; відтік капіталу досягнув величини 190 млн дол; експорт товарів та послуг умовної країни складає 2 100 млн дол, імпорт – 1 900 млн дол; кількісний обсяг придбаної населенням іноземної валюти склав 55 млн дол; обсяг притоку капіталу становив 750 млн дол.

Проведіть аналіз представлених вище даних, сформулюйте обґрунтовані висновки щодо стану платіжного балансу умовної країни.

Завдання 3

У межах національної економічної системи умовної країни центральний банківський регулятор чинить спроби до стабілізації курсового співвідношення власної валюти до долару США, в умовах коли кількісні рівні цінового зростання у доларах складають 11 %.

Проаналізувавши вказані умови визначте: необхідний рівень інфляції у національній економіці умовної країни для досягнення цілі зі стабілізації національної валюти; за якого темпу зростання грошової маси в обігу умовної країни буде досягнута відповідна ціль, якщо виконання співвідношень кількісної теорії характерне як для умовної країни, так і для США, при цьому поведінкові коефіцієнти є сталими, а щорічний рівень економічного зростання умовної країни складає 3,5 %.

Завдання 4

Виходячи з прийнятої політики у сфері валютного регулювання, центральним банківським регулятором Бразилії було встановлено фіксований валютний курс бразильського реалу (BRL) у відповідному співвідношенні до долару США (USD) на рівні $1 \text{ USD} = 0,25 \text{ BRL}$. Відповідно до встановленого урядом Бразилії курсу величина пропозиції бразильського реалу складає 250 млн BRL. Величини попиту на бразильський реал подано у таблиці 8.

Таблиця 8

Дані для розрахунку

Показник	Значення								
Офіційний обмінний курс бразильського реалу до долару США, BRL	0,15	0,16	0,17	0,18	0,21	0,25	0,27	0,29	0,31
Величина попиту, млн BRL	350	320	290	270	250	230	200	190	160

***Визначити** оптимальний підхід до провадження політики валютного регулювання центробанком Бразилії у частині купівлі-продажу валюти за встановленого валютного курсу; відповідно до визначеного Вами рішення спрогнозуйте зміну валютних резервів центробанку Бразилії та відповідні зміни у платіжному балансі країни.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Провести дослідження еволюційних етапи розвитку міжнародної валютної системи; розглянути питання валютних інтервенцій та їх вплив на валютні відносини; проаналізувати особливості функціонування міжбанківського ринку;

проаналізувати структуру та стан платіжного балансу України, виокремити ключові тенденції та визначити перспективи їх зміни; охарактеризувати основні види міжнародних колективних валют.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, за обраним тематичним спрямуванням доповіді, що характеризує специфіку реалізації валютних відносин в національній економіці держави, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. До суб'єктів валютного ринку можна віднести наступні суб'єкти, ОКРІМ:

1. фізичні особи;
2. юридичні особи;
3. брокерські компанії та валютні біржі;
4. продавці та покупці валюти;
5. некомерційний сектор.

2. Визначте тип валюти за ступенем конвертованості, якщо для реалізації обмінних операцій з нею існує ряд регуляторних обмежень у розрізі окремих категорій господарських утворень або стосовно конкретних видів операцій:

1. повна конвертованість валюти;
2. часткова конвертованість валюти;
3. конвертованість валюти;
4. неконвертованість валюти;
5. повна неконвертованість валюти.

3. Досягнення національною грошовою одиницею держави стану повної конвертованості потребує здійснення певного переліку заходів, що охоплює визначені нижче ОКРІМ:

1. посилення ступеня розвитку спеціалізованих економічних зв'язків у глобальному економічному середовищі;

2. забезпечення релевантності поточного рівня купівельної спроможності національної валюти відповідному рівню розвитку суспільного виробництва;

3. забезпечення високого рівня розвитку інфраструктурного середовища реалізації ефективного провадження господарської діяльності на базі соціально-орієнтованого вектору суспільного розвитку;

4. розширення переліку адміністративних процедур облікування та звітування суб'єктів господарювання щодо результатів свого функціонування;

5. формування розгалуженої банківської системи, забезпечення її самостійності й стабільного розвитку фінансового ринку.

4. Яке з представлених вище тверджень найбільш повно описує поняття «національної валютної системи»?

1. форма організації державно-правових відносин у сфері валютного обігу, якою регламентується конкретний порядок реалізації операцій з валютою й відповідні нормативні положення роботи з національною іноземною валютою;

2. форма організації державно-правових відносин у сфері валютного обігу, якою регламентується конкретний порядок реалізації операцій з валютою й відповідні нормативні положення роботи з іноземною валютою;

3. підсистема валютних відносин, економіко-правовою основою виникнення якої є здійснення операцій з купівлі-продажу валютних цінностей, платіжних документів в іноземній валюті, а також відповідний інституційний механізм на базі яких будується функціонування валютного ринку;

4. підсистема валютних відносин, економіко-правовою основою виникнення якої є здійснення операцій з купівлі-продажу валютних цінностей, платіжних документів в іноземній валюті;

5. комплекс економічних відносин, виникнення яких напряму пов'язане з взаємним обміном результатами діяльності підприємницьких суб'єктів та національних економік в цілому, що потребує використання валютних цінностей різних країн світу.

5. Згідно положень якої з прийнятих міжнародних валютних систем було регламентовано провадження золотодевізного стандарту виключно для центральних банків, а єдиною валютою, яка обмінювалася на золото став долар США:

1. Генуезська валютна система;
2. система золотого паритету;
3. золотовалютний стандарт;
4. Бреттон-Вудська валютна система;
5. Ямайська валютна система.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>

2. Гронтовська Г., Косік А. Макроекономіка: практикум. К.: ЦУЛ. 2019. 400 с.

3. Макроекономіка. Практикум (для самостійної роботи студентів) : навчальний посібник / О. Ф. Івашина, С. Ю. Івашина, Р. Ю. Олексієнко, І. О. Матвійчук. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 56 с.

4. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.

5. Макроекономічний огляд та прогноз. Міністерство фінансів України. <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.

6. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*.
<https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.

7. Макроекономічні показники. *Національний банк України*.
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.

8. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.

9. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. Опишіть та надайте розширену характеристику основним структурним складовим національної податкової системи.

2. Ідентифікуйте ключові функції фінансової політики держави та їх вплив на стан макроекономічної системи.

3. Надайте сутнісну характеристику основним закономірностям, які відображає крива Лаффера?

4. Поясніть механізм дії державної фінансової політики та назвіть основні її види.

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

Завдання 1

Однією з поширених практик організації фіскальної політики у рамках національної економіки прогресивних країн світу є використання інструменту прогресивних податкових ставок. Визначте переваги застосування даного інструменту у контексті забезпечення стабільних темпів економічного розвитку держави. Як на Вашу думку вплинуло б впровадження прогресивних ставок оподаткування у рамках національної податкової системи України.

Надайте обґрунтовану відповідь.

Завдання 2

У межах національної економічної системи умовної країни має місце ситуація за якої поточний рівень доходу залежить виключно від показника споживчих витрат, що описується функцією – $C = C_{\text{авт}} + \text{MPC} (Y - T)$, в свою чергу параметри інвестицій, податків та державних закупівель є автономними. Показник MPC (граничної схильності до споживання) складає 0,65.

Розрахуйте рівень зміни показника споживання за умови прийняття рішення урядом умовної країни щодо провадження стимулюючої фіскальної політики, знизивши рівень податків на 40.

Завдання 3

Ринкове середовище умовної країни характеризується досягненням рівноважного стану функціонування національної економічної системи за якого показник обсягу виробництва склав 6 400 млн. грн. Урядом умовної країни планується здійснити зміни у податковій політиці шляхом зменшення ставки податку на доходи фізичних осіб з 20 % до 15 %, паралельно скороченню

державних витрат з 950 гр. од. до 550 гр. од. Альтернативним рішенням уряду умовної країни могло би стати скорочення рівня трансфертних виплат на 95 гр. од. з одночасним збільшенням обсягів державних закупівель на аналогічну суму.

Визначте, яким чином зміниться рівноважний рівень національного доходу в умовах прийняття урядом запланованого або альтернативного рішення. Надайте обґрунтовані висновки.

Завдання 4

Виходячи з поданих у таблиці 9 даних, які характеризують особливості функціонування податкової системи умовної країни, проведіть розрахунок рівнів середньої та граничної податкової ставки, а також визначте тип застосовуваної податкової ставки. Надайте обґрунтовані висновки.

Таблиця 9

Дані для розрахунку

Рівень доходу, гр. од.	Обсяг сплачених податків, гр. од	Середній рівень податкової ставки, %	Граничний рівень податкової ставки, %
0	0		
1000	300		
1400	350		
1850	370		
2400	456		
2850	513		
3200	480		
3900	390		

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Проведіть дослідження еволюційного процесу виникнення та розвитку податків як макроекономічної категорії (в Україні та світі), ознайомитися з прикладами впровадження окремими країнами «нестандартних» податків, здійснити короткий огляд структури та особливостей побудови вітчизняної податкової системи у розрізі ключових кількісних індикаторів, провести аналіз іноземного досвіду побудови податкової системи в умовах ринкового типу організації макроекономічної системи.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідне аналітичне спрямування доповіді, що характеризує історичні та сучасні аспекти організації податкової системи держави, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Оберіть принцип сучасної податкової системи, що обґрунтовує необхідність проактивного підходу у моніторингу стану податкової системи з метою своєчасного коригування рівня податкових ставок без втрати загальної стійкості податкового законодавства:

1. оптимальність співвідношення між економічною ефективністю і справедливістю;
2. стабільність національного податкового законодавства;
3. інфляційна нейтральність;
4. гнучкість;
5. ефективність.

2. Яка з перелічених нижче форм державної фінансової політики охоплює комплекс заходів на зростання рівня державних витрат, зменшення податкового навантаження; націлена на зростання сукупного попиту, застосовується переважно в умовах рецесійної фази економічного циклу:

1. недискреційна фіскальна політика;
2. стимулююча (експансії) фіскальна політика;
3. стимулююча (обмежуюча) фіскальна політика;
4. політика вбудованих стабілізаторів;
5. правильна відповідь 1 та 4.

3. Яка з наведених нижче форм взаємозв'язку податкових надходжень та рівня економічного розвитку характерна розвинутим країнам світу:

1. пряма пропорційність взаємозв'язку рівнів доходних надходжень держави з непрямих податків і її економічного розвитку;
2. обернена пропорційність взаємозв'язку рівнів доходних надходжень держави з місцевих податків та зборів і її економічного розвитку;
3. пряма пропорційність взаємозв'язку рівнів доходних надходжень держави з прямих податків і її економічного розвитку;
4. обернена пропорційність взаємозв'язку рівнів доходних надходжень держави з прямих податків і її економічного розвитку;
5. пряма пропорційність взаємозв'язку рівнів доходних надходжень держави з загальнонаціональних податків і її економічного розвитку.

4. До потенційних заходів зі скорочення рівня дефіциту державного бюджету можна віднести всі ОКРІМ:

1. перегляд існуючої системи пільг та соціальних субсидій;
2. проведення змін у системі оподаткування, організація переходу від фінансування до кредитування;
3. зменшення рівня акцизних податків, розширення програм соціального страхування та забезпечення;
4. скорочення управлінських витрат;
5. збільшення ролі місцевих бюджетів, фіскальна децентралізація.

5. Оберіть твердження, яке НЕ стосується аналізу мультиплікатора державних витрат та податків:

1. в умовах скорочення податкових надходжень ефект мультиплікатора виявляє себе слабше порівняно з аналогічними процесами кількісного збільшення обсягів державних витрат;

2. рівноважна зміна державних витрат та податкових надходжень зумовлює рівноважну зміну рівня виробництва у межах національної економіки;

3. якщо мультиплікатор державних витрат та податкових надходжень знаходиться на рівні 1, даний мультиплікатор називають мультиплікатором збалансованого бюджету;

4. розрахунок показника мультиплікатора державних витрат можливий лише за умови наявності інформації щодо рівня зміни показника сукупного доходу та зміни державних витрат;

5. державні витрати істотно впливають на величини доходів та споживання порівняно з процесами зміни рівня оподаткування, відповідною різницею визначається обрання того чи іншого інструментарію бюджетно-податкової політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>

2. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.

3. Макроекономічний огляд та прогноз. *Міністерство фінансів України*. <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.

4. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*.
<https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.

5. Макроекономічні показники. *Національний банк України*.
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.

6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.

7. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1. *Опишіть методику визначення показника бюджетного сальдо.*
2. *Яким чином держава може здійснювати заходи із стабілізації національної економіки послуговуючись інструментарієм фінансової політики?*
3. *Виокреміть основні причини та перспективні наслідки утворення державного боргу.*
4. *Опишіть основні види бюджетного дефіциту й надайте характеристику їх впливу на формування державного боргу?*
5. *Обґрунтуйте найбільш перспективні напрямки реформування податкової системи України.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Завдання 1

Запропонуйте перелік практичних настанов для урядовців умовної країни стосовно пошуку джерел фінансування дефіциту державного бюджету, якщо національна економіка даної країни характеризується істотним прискоренням динаміки інфляційних процесів. Які ключові виклики постають перед урядом країни, виходячи з означених умов? Сформулюйте власну думку щодо позитивного або негативного характеру факту виникнення дефіциту державного бюджету. Надайте обґрунтовану відповідь.

Завдання 2

У межах національної економіки умовної країни на початку аналізованого періоду було зафіксовано наявність державного боргу на рівні 235 млрд дол; рівень номінальних державних витрат, виключаючи платежі по обслуговуванню державного боргу, на кінець аналізованого періоду склали 35 млрд дол, рівень цін протягом аналізованого періоду зріс на 14 %, номінальна відсоткова ставка складала 17 %, номінальні доходні надходження у бюджет у вигляді податкових відрахувань склали 45 млрд дол.

Розрахувати: *обсяг номінальних відсоткових платежів по обслуговуванню державного боргу, рівень дефіциту державного бюджету на кінець року, реальний обсяг державного боргу.*

Завдання 3

Бюджетна політики умовної країни у розрізі відповідних структурних компонент може бути охарактеризована наступними параметрами: обсяг державних закупівель складає 3,6 млрд дол; функція трансфертів представлена

наступним рівнянням: $F = 0.13 Y$; податкова функція описується наступним рівнянням: $T = 0.28 Y$; державний борг досягнув рівня 8,6 млрд дол. Рівень цін в національній економіці складає 1,12, а облікова ставка встановлена на рівні 7,5 %. Реальний обсяг виробництва обчислюється на рівні 19 млрд дол, потенційний – 23,5 млрд дол.

Розрахувати: сальдо державного бюджету, рівень структурного та циклічного дефіциту державного бюджету, сформулювати висновки щодо актуального стану бюджетної політики умовної держави.

Завдання 4

Виходячи з представлених нижче у таблиці 10 описових показників державного бюджету умовних країн Дельта та Каппа, провести розрахунок: номінальні обсяги платежів по обслуговуванню державного боргу для обох країн, визначити рівні бюджетного дефіциту для умовної країни Дельта та Каппа, який обсяг реального державного боргу має місце для аналізованих країн, сформулювати відповідні висновки.

Таблиця 10

Дані для розрахунку

Показник	Умовна країна Дельта	Умовна країна Каппа
Обсяг державного боргу на початок фінансового року, млрд дол	7,3	8,2
Номінальні обсяги державних витрат, без врахування витрат на обслуговування державного боргу, млрд дол	0,55	1,25
Рівень цін на початок року	1	1
Річний темп інфляції, %	12	6
Номінальна відсоткова ставка, %	9,5	7
Номінальні податкові надходження, млрд дол	1,1	1,6

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Провести дослідження ключових особливостей організації бюджетної політики в Україні (аналіз динаміки видаткових та доходних надходжень бюджету), особливості боргова політика України (аналіз кількісних та структурних показників), розглянути іноземний досвід формування та практичної імплементації боргової політики на прикладі розвинутих країн світу.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідне тематичне спрямування доповіді, що характеризує специфіку формування бюджетної та боргової політики держави, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Який з представлених нижче показників НЕ включається у розрахунок показника державного бюджетного обмеження:

1. обсяг трансфертних платежів у поточному періоді;
2. споживчі витрати у попередньому періоді;
3. чисті фінансові активи держави у попередньому періоді;
4. податкові надходження в поточному періоді;
5. державні інвестиційні витрати у поточному періоді

2. Поняття, що характеризує обсяг фінансових зобов'язань ряду держави, представлених різними формами кредиту, державними позиками, емісією державних цінних паперів в макроекономічній науці отримало назву:

1. профіцит державного бюджету;
2. внутрішній державний борг;
3. дефіцит державного бюджету;
4. зовнішній державний борг;
5. сальдо державного бюджету.

3. З представленого нижче переліку елементів оберіть ті, що належать до основних джерел доходів державного бюджету:

1. доходні надходження від операцій з капіталом;
2. отримані дивіденди корпоративного сектору;
3. прибуткові надходження некорпоративного сектору;
4. податкові надходження;
5. офіційні трансфери;
6. доходні надходження домогосподарств;
7. благодійна допомога;
8. платежі за використання природних ресурсів;
9. дохід від приватизації;
10. обсяг притоку прямих іноземних інвестицій.

4. Яке з представлених нижче визначень відповідає поняттю "суб'єкта оподаткування"?

1. конкретна фізична або юридична особа, що здійснює сплату податку;
2. кількісний вимір об'єкту оподаткування, що використовується для розрахунку кінцевого обсягу податкового зобов'язання;
3. прибуток, майно, дохід, заробітня плата, дивіденди та будь-які інші елементи виникнення яких зумовлює паралельне виникнення податкових зобов'язань;
4. відносна величина, що регламентує розмір податкових зобов'язань у розрахунку на одиницю об'єкта оподаткування;
5. правильна відповідь відсутня.

5. В економіці умовної країни податковою системою регламентується порядок сплати податку на прибуток підприємств, згідно якого отримання прибутку у розмірі до 1.5 млн грн. од. потребує сплати відповідного податку на рівні 25%, за умови отримання прибутку у межах 1.5-10 млн грн. од - ставка податку складатиме 22%, при 10-250 млн грн. од. прибутку - 18 %, більше 250 млн грн. од. - 15%. Виходячи з поданих вище даних, встановіть тип відсоткової ставки податку на прибуток в податковій системі умовної країни:

1. прогресивна;
2. пропорційна;
3. рестрикційна;
4. проактивна;
5. регресійна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>
2. Макроекономіка: Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спец. за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,5 Мбайт). – Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с.
3. Макроекономічний огляд та прогноз. *Міністерство фінансів України*. <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
4. Макроекономічні показники. Документи воєнного стану. *НАБУ*. <https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>.
5. Макроекономічні показники. *Національний банк України*. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Статистична інформація. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ. ВІДКРИТА
ЕКОНОМІКА. ЧАСТИНА 1

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

- 1. Охарактеризуйте основні види інвестицій.*
- 2. Поясніть взаємозв'язок показників попиту на інвестиції, очікуваної норми чистого прибутку та рівня відсоткової ставки.*
- 3. Наведіть характерні відмінності між номінальною та реальною відсотковою ставками.*
- 4. У чому виявляють свій вплив невідсоткові фактори інвестицій, а також група факторів, які визначають мінливість інвестицій?*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Проведіть необхідні економічні розрахунки та надайте обґрунтовану рекомендацію щодо оптимального варіанту економічної поведінки інвестора, якщо відомо, що існує 3 перспективні для здійснення інвестиційних вкладень проекти (Дельта, Каппа і Тау). Практична реалізація проекту Дельта потребує залучення 230 млн грн, при цьому рівень граничної ефективності капіталовкладень складатиме 16 % річних. Проектом Каппа передбачено

необхідний рівень інвестиційних алокацій у обсязі 75 млн грн з відповідним показником граничної ефективності на рівні 13 % річних. В свою чергу, проєктом Тау передбачається фінансування у межах 26 млн грн з відповідною ефективністю у 7,5 % річних. Розрахуйте рівень інвестиційного попиту підприємницького сектору, якщо припустити, що очікуваний річний показник інфляції складе 4 %.

Завдання 2

Проведіть розрахунок обсягу інвестицій для кожного з аналізованих періодів n , припустивши, що рівень доходу (Y) періоди до 2014 року залишався на однаковому рівні (350 гр. од.). Показник акселератора складає 1,5. Дані для розрахунків наведені у таблиці 11.

Таблиця 11

Дані для розрахунку

n	Y	I
2014	350	
2015	390	
2016	520	
2017	440	
2018	310	
2019	380	
2020	450	
2021	540	
2022	550	
2023	610	

Завдання 3

Обсяг валового внутрішнього продукту генерованого національною економікою умовної країни складає 370 млрд дол, водночас показник граничної схильності до споживання дорівнює 0,83, урядом країни було встановлення

кількісний пріоритет росту національної економіки до досягнення рівня валового внутрішнього продукту у 460 млрд дол.

На основі викладених вище умов розрахуйте необхідний рівень інвестицій в економіку умовної країни, які б могли забезпечити досягнення урядом вказаного рівня валового внутрішнього продукту у довгостроковій перспективі.

Завдання 4

Національна економічна система умовної країни характеризується наступними показниками: кількісний показник обсягу використовуваного основного капіталу складає 820 гр. од, середнє значення норми амортизаційних відрахувань по економіці складає 7,5 %, економічними аналітиками прогнозується зростання обсягів реалізованої продукції з 61 000 гр. од. до 73 000 гр. од. у перший аналізований період, й до 77 000 гр. од. протягом другого аналізованого періоду.

Проведіть розрахунок показників динаміки (приросту) інвестицій порівняно з рівнями зміни доходів, скориставшись показником акселератора. Визначте обсяг валових інвестицій у національній економіці умовної країни.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Провести аналіз актуальної статистичної інформації (протягом останніх 5-ти років) щодо структури інвестиційний в національній економіці України, розглянути регіональний та національний розріз інвестиційних потоків, динаміку відтоку/притоку прямих іноземних інвестицій та портфельних інвестицій за економікою в цілому та по регіонах, проаналізувати поточний стан інвестиційного клімату в Україні та перспективи післявоєнного відновлення економіки у частині залучення іноземних інвестицій

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи відповідний аналітичний напрям, який характеризують відповідним чином

інвестиційні процеси в Україні, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (10-12 слайдів).

ВАЖЛИВО! В доповідях обов'язковим є використання актуальної статистичної інформації з офіційних джерел та її відповідне аналітичне представлення.

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Яке з перелічених нижче подій відноситься до невідсоткових факторів і призведе до зростання інвестиційної активності у межах національної економіки?

1. прийняття урядом рішення про взяття курсу на реалізацію політики по дерегуляції економіки;

2. підприємницький сектор держави відчуває необхідність у розширенні виробничої бази, закупівлі обладнання та устаткування з метою збільшення обсягів реалізації продукції;

3. рішенням уряду було розширено перелік необхідних облікових та звітних процедур, пов'язаних з коректністю нарахування та сплати податкових зобов'язань підприємницьким сектором;

4. правильна відповідь 1 та 2;

5. правильна відповідь 2 та 3.

2. До якого виду інвестицій належать вкладення капіталу у прогресивні науково-дослідницькі розробки, створення продуктів та управлінських рішень інноваційного спрямування, впровадження ноу-хау, придбання патентів та ліцензій?

1. фінансові;

2. реальні;

3. валові;

4. інтелектуальні;

д. правильна відповідь 1, 2, 4.

3. Яке з наведених нижче тверджень є правильним:

1. визначним фактором у прийнятті інвестиційних рішень виступає реальна відсоткова ставка, що за умови встановлення її рівня нижче за рівень очікуваної норми прибутку характеризує інвестиційні вкладення як прибуткові;

2. крива сукупного попиту на інвестиції візуально відображає стійку прямо пропорційну залежність між рівнями номінальної відсоткової ставки та обсягом здійснених інвестиційних вкладень;

3. визначним фактором у прийнятті інвестиційних рішень виступає реальна відсоткова ставка, що за умови встановлення її рівня нижче за рівень очікуваної норми прибутку характеризує інвестиційні вкладення як прибуткові;

4. правильна відповідь 1 та 2;

5. правильна відповідь 2 та 3.

4. Визначте оптимальне інвестиційне рішення для підприємства, якщо з метою здійснення інвестиційних вкладень у виробничу діяльність компанія отримує позику за умови рівня номінальної відсоткової ставки 10 %; разом з тим, має місце зростання рівня цін на рівні 7 %, купівельна спроможність грошей знижується щорічно на 7 %:

1. інвестиція не вигідна, підприємству слід відмовитися від її здійснення;

2. інвестиція вигідна, підприємству слід реалізувати відповідні фінансові вкладення;

3. інвестиція не вигідна, підприємству слід використати позику для вкладання коштів у цінні папери фондового ринку;

4. підприємству слід використати половину отриманої позики на інвестування у виробничу діяльність, а іншу половину у цінні папери фондового ринку;

5. представлених даних недостатньо для прийняття оптимального управлінського рішення.

5. У межах національної економіки умовної країни спостерігається ситуація за якої має місце недостатній рівень витрат для забезпечення повного

залучення наявних потужностей, до того ж, економіка функціонує в умовах неповної зайнятості. Враховуючи задані умови, яке з означених явищ має місце?

1. рецесійний розрив;
2. операційний розрив;
3. інфляційний розрив;
4. експоненційний розрив;
5. девальваційний розрив.

ЛІТЕРАТУРА

1. Macroeconomics: [Electronic Resource]: Teaching manual for the students Specialty 051 "Economics" / S.O. Tulchynska, A. Yu. Pohrebniak, K. Yu. Redko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute - Electronic text data (1 file: 107 KB). – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2019. – 50 p. (протокол КПП № 2 від 30.09.2019) <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/30855>
2. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Підручник. Книга 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Львів, Апріорі, 2020.
3. Базілінська О. Макроекономіка. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2019. 442 с.
4. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. Суми : Сумський державний університет, 2021. 307 с.
5. Макроекономічний огляд та прогноз. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/makroogljad>.
6. Макроекономічні показники. Національний банк України. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
7. Посилкіна О. В., Баєва О. І. Макроекономіка. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти, які навчаються за економічними спеціальностями. Х.: НФаУ, 2018. 227 с.
8. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 18
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ. ВІДКРИТА
ЕКОНОМІКА. ЧАСТИНА 2

План:

1. Питання для обговорення.
2. Практичні завдання та ситуаційні задачі.
3. Завдання для самостійного опрацювання.
4. Завдання до тестового контролю.
5. Література.

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

- 1. Ідентифікуйте основні причини та перспективні наслідки виникнення глобальних проблем.*
- 2. Що є критерієм визначення конкретних проблем як глобальних, в чому полягає їх сутність?*
- 3. Які ризи несуть в собі процеси загострення глобальних проблем?*
- 4. Окресліть найбільш актуальні напрямки та заходи з подолання глобальних проблем.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ТА СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

Завдання 1

Одним з актуальних трендів трендом розвитку глобальних економічних відносин сучасності є активні глобалізаційні процеси, що виявляють себе у поглибленні міжнародних економічних, науково-технічних, коопераційних, соціо-культурних та інших взаємозв'язків між країнами, сприяючи налагодженню більш ефективних систем обміну інформацією, досвідом, переливу

капіталу тощо, що в свою чергу дозволяє прискорити внутрішні процеси економічного розвитку кожної з країн залученої до даного процесу.

Проведіть детальний аналіз позитивних та негативних наслідків активних глобалізаційних процесів, аргументуючи власну думку актуальною статистичною інформацією. Чи існують економічні суперечності та глобальні проблеми викликані процесами глобалізації економічних зв'язків? Яке місце України в сучасному глобальному економічному просторі.

Завдання 2

Протягом останніх десятиліть глобальна економічна система активно рухається напрямку лібералізації зовнішньоторговельних зв'язків між країнами, що дозволяє більш ефективно використовувати переваги міжнародного поділу праці, кооперації між країнами та забезпечення синергічного ефекту економічного зростання. Проте, в умовах активізації глобальних кризових процесів, актуалізується глобальна проблема зовнішньоторговельних конфліктів, що деструктивним чином впливає на основні індикатори ефективності функціонування економіки країн гальмуючи їх перспективний розвиток.

Розгляньте умовну ситуацію, за якої існують дві країни – Дельта і Каппа, уряди яких провадять активну політику розвитку галузі мікроелектроніки. Урядом країни Дельта було запроваджено мито у розмірі 25 % на готову продукцію мікроелектроніки, при цьому тарифні обмеження для комплектуючих мікроелектроніки не застосовуються. В свою чергу, уряд країни Каппа запровадила мито на рівні 20 % на комплектуючі, які використовуються при виробництві виробів мікроелектроніки, водночас, тарифні обмеження для готової продукції мікроелектроніки не застосовуються.

Проведіть аналіз рівень поточного митного захисту для готової продукції мікроелектроніки для країн Дельта і Каппа на основі показника ефективної ставки тарифу, враховуючи, що усереднена вартість одного мікроелектронного виробу на глобальному ринку складає 450 дол., а відповідна ціна комплектуючих

85 дол. Визначте країну що здійснює активну підтримку сфери виробництва мікроелектричних виробів, а яка захищає національного виробника мікроелектронних комплектуючих. Запропонуйте можливі напрямки розробки міждержавних коопераційних взаємозв'язків між країнами Дельта і Каппа для прискорення означених процесів розвитку.

Завдання 3

Серед широкого кола сучасних проблем забезпечення глобального економічного розвитку особливо виразним є питання активізація міграційних процесів, що зумовлено глобальними кліматичними змінами, природними катастрофами, геополітичною нестабільністю та іншими факторами, що формують мотиваційне підґрунтя до фізичного переміщення населення у більш сприятливі регіони або країни світу. Проблематика глобальних міграційних процесів набуває особливого значення в контексті формування стратегій розвитку національної економіки, особливостей побудови міжнародних економічних відносин, зміни підходів у провадженні соціальної політики тощо.

Використовуючи дані Світового банку (<https://data.worldbank.org/>) знайдіть інформацію щодо зміни чисельності міжнародних мігрантів протягом 2003-2023 рр., їх структурний розподіл за регіонами світу. Розрахуйте показники приросту кількості міжнародних мігрантів у вказаному часовому проміжку, відповідні кількісні показники регіональної структури. Проаналізуйте отримані результати розрахунків, зробіть обґрунтовані висновки.

Завдання 4

Динамічні процеси розвитку інфраструктури глобального фінансового ринку та відповідних процесів активного сприяння до ефективного переливу капіталу в глобалізованому економічному середовищі для підприємницького сектору відкриваються додаткові можливості до залучення фінансового ресурсу

та використання відповідних кредитних механізмів. Проте, боргові відносини мають місце й у розрізі економічних взаємозв'язків між різними країнами світу. Враховуючи існування глобальної проблеми диспропорційності та асиметричності рівня розвитку країн, їх доходних показників та періодичності виникнення кризових явищ глобальної економіки, на сьогоднішній день актуалізується проблема зовнішньої заборгованості країн, що відповідним чином є фактором забезпечення їх загальноекономічного потенціалу та перспектив довгострокового розвитку.

Світовим банком було сформульовану спеціальну класифікаційну систему за якої країни можна диференціювати відповідно до показників рівня їх зовнішньої заборгованості, згадана класифікація представлена у таблиці 12.

Таблиця 12

Данні для розрахунку

Рівень доходу	NPV/XGS > 220% <i>або</i> NPV/GNI > 80 %	132 % < NPV/XGS < 220 % <i>або</i> 48% < NPV/GNI < 80 %	NPV/XGS < 132% <i>або</i> NPV/GNI < 48 %
Держави з низьким рівнем подушового ВНД (< 765 дол)	Держави з великим боргом та низьким доходом	Держави з помірним боргом та низьким доходом	Держави з невеликим боргом та низьким доходом
Держави з середнім рівнем подушового ВНД (765 – 9386 дол)	Держави із великим боргом та середнім доходом	Держави із помірним боргом та середнім доходом	Держави із невеликим боргом та середнім доходом

У якості умовних позначень використано NPV – розраховує чисту дисконтовану вартість зовнішнього боргу, GNI – величина подушового ВНД, XGS – кількісний показник експорту.

Використовуючи дані Світового банку (<https://data.worldbank.org/>) та представлені вище класифікаційні критерії надайте приклади держав у межах кожної з груп за рівнем заборгованості (по 4 приклади для кожної групи). Обґрунтуйте віднесення конкретної країни до тієї чи іншої групи відповідними

статистичними даними. Визначте до якої групи країни можна віднести національну економічну систему України.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Проаналізувати та надати широку характеристику основних актуальних проблем розвитку національних економік у глобальному розрізі (за окремими напрямками), виокремити та охарактеризувати ключові суперечності сучасного розвитку глобального економічного середовища та перспективні напрямки їх вирішення у поточних умовах.

Здобувачі вищої освіти самостійно розподіляються на групи, обираючи конкретний напрямок аналізу глобальних проблем економічного розвитку, результатом якого має бути коротка аналітична доповідь (8-10 хвилин) та презентація (8-12 слайдів).

ЗАВДАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Глобальне поширення явища штучного зниження рівня цінкових параметрів товарів та послуг, які реалізуються на зовнішніх ринків з метою прискорення входу та стримування конкурентних гравців в макроекономіці отримало назву:

1. тарифне регулювання;
2. нетарифне регулювання;
3. демпінг;
4. зовнішньоторговельна війна;
5. протекціонізм.

2. Глобальні проблеми розвитку макроекономічних систем охоплюють наступні аспекти функціонування світової економіки сучасності:

1. вичерпність наявних джерел ресурсів природного походження, сповільнені темпи розвитку відновлювальних джерел ресурсного забезпечення;

2. зростання промислових викидів парникових газів, що спричиняє прискорення глобальних кліматичних змін;

3. проблема поглиблення диференціації доходів населення та рівня суспільного багатства окремих країн світу;

4. проблема глобальних демографічних асиметрій та неможливості забезпечення гармонізованого глобального розвитку людського капіталу;

5. усі відповіді правильні.

3. Процес розширення відтворювального потенціалу ресурсних джерел природного походження паралельно вдосконаленню поточних технологій та техніки, пов'язаних з організацією промислового виробництва з метою скорочення негативних екологічних ефектів стосується наступного перспективного напрямку вирішення глобальної екологічної кризи:

1. циркулярна економіка;

2. індустріалізація;

3. конверсія;

4. деіндустріалізація;

5. правильна відповідь відсутня.

4. До перспективного напрямку вирішення паливно-енергетичної кризи варто віднести наступне:

1. скорочення обсягів вирубки лісів, провадження політики ефективного лісокористування, накладання відповідних державних мораторіїв на здійснення відповідних видів діяльності та пов'язаних з цим форм підприємницької активності;

2. сприяння структурній трансформації енергетичного сектору у бік використання інноваційних способів генерування енергії з використанням природних ресурсів, які характеризуються невичерпністю;

3. культивування екологічної свідомості населення, заснованої на основоположних принципах теорії сталого розвитку, регламентація відповідних положень у розрізі ключових елементів інституційно-правового середовища держави;

4. запровадження обов'язкової екологічної стандартизації підприємницької діяльності у розрізі дотримання відповідними суб'єктами ключових вимог щодо обсягів шкідливих викидів, використання токсичних речовин у виробництві та інших потенційно загрозливих для природного середовища аспектів;

5. усі відповіді правильні.

5. До причин виникнення екологічної кризи можна віднести усі з перелічених нижче ОКРІМ:

1. антропоцентрична спрямованість функціонування та забезпечення перманентного розвитку соціально-економічних систем;

2. ірраціональність у використанні ресурсів природного походження, часова обмеженість ресурсного планування розвитку економічних систем;

3. активізація процесів урбанізованого розвитку економічних систем, неконтрольоване розширення мегаполісів;

4. прискорене зростання вітрової генерації електричної енергії, збільшення інвестиційних вкладень у розвиток альтернативної енергетики;

5. нехтування підприємницьким сектором впливу екстернальних ефектів екологічного характеру, що виникають внаслідок функціонування масштабного промислового виробництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Островерх П.І., Панчишин С.М. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка. Львів: Апріорі, 2020. 648 с.

2. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Макроекономіка. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 672 с.

3. Світовий банк. URL: <https://data.worldbank.org/>

4. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL.: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Макроекономічні показники. *Національний банк України*.
<https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators>.
6. Організація економічного співробітництва та розвитку. URL:
<https://data.oecd.org/>.
7. Організація Об'єднаних Націй. <https://data.un.org/>.